

Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 8 (1200) ГОД XXIV БЕЛАСТОК 25 ЛЮТАГА 1979 г. ЦАНА 60 гр.

Новыя вершы

Нешта журботнае вецер пяе
У лясах парыжэлых.
Аддам я ўсе перамогі свае
За адно паражэнне.

А ты не хочаш
У палон мяне браць,
Не хочаш майго разгрому...
Сцюдзёным агнём
Рабіны гараць,
Ні цішыні,
Ні грому.

Пімен Панчанка

ПОШУКІ І ЗДЗЯЙСНЕННІ

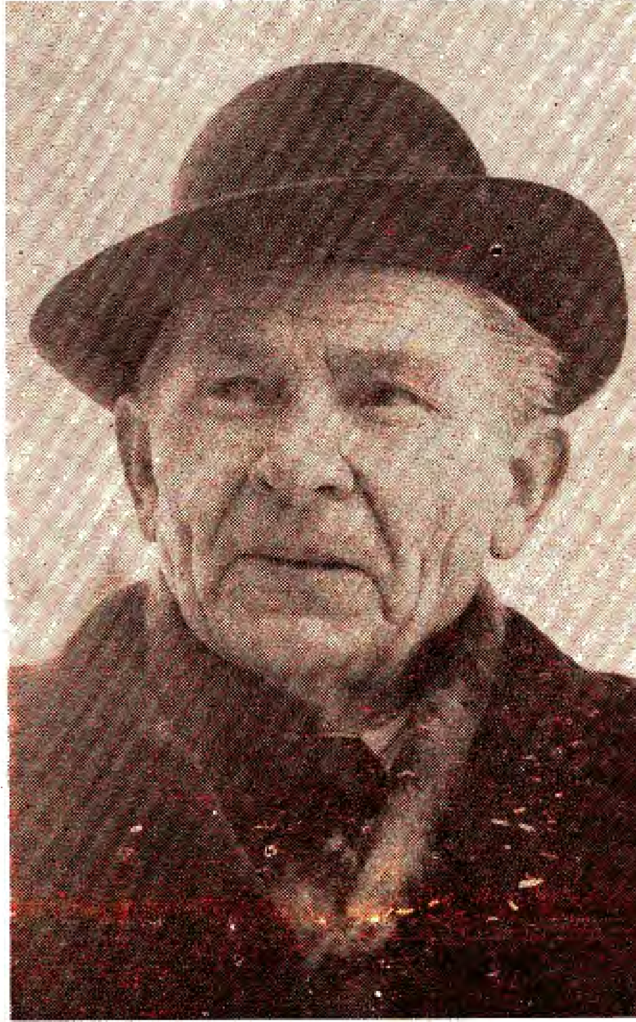
Праўдзівейшае жыццё

Наколькі магу успомніць сваё маленства, заўсёды мне сніліся каляровыя алоўкі і фарбы, барвовыя, іскрыстыя. А ў бежанства, у мікалаеўскую вайну, наша сям'я з Беластока завандравала аж у Туркестан, пад самую кітайстую сцяну. У Кастрычніцкую рэвалюцыю ў нашу мясціну заблукаў якісьці тэатр. Што ён паказваў, я не памятаю, але мне ўрэзаліся ў памяць каляровыя афішы і дэкарацыі. Пасля выезду актораў я бегаў і збіраў рэшткі гэтых каляровых цудаў з паперы, вымочваў іх у вадзе і ёю маляваў...

Цяпер **Мікалаю Грыгарчуку** ўжо 69 год. Ён на пенсіі. Жыве ў зграбным і ўтульным, уласнаручна збудаваным доміку на адной з зацішных вулачак Васількова і малюе. Малюе, калі ў адкрытае акно заглядае зеляніна з агародчыка, малюе і стоячы па пояс у пухкім снезе. Малюе ад самай раніцы і да змяркання з такой любасцю і заўзятасцю, як быццам бы спяшаўся нагнаць страчаныя гады і перадаць на палатне свае накопленыя за гэты час жыццёвыя назіранні. А іх у М. Грыгарчука не мала.

У лёсах яго сям'і, як у люстры, адбілася гісторыя тутэйшай зямелькі за апошнія сто год. Дзед жыў у Явароўцы, меў маленечкую хатку і такую ж гаспадарачку. Дзеці, як толькі адраслі ад зямлі, адразу разбрыліся па ваколіцы на свой хлеб. І бацька, Іосіф Грыгарчук, прывучыўся на токара на фабрыцы Вячорка ў Беластоку. Але пасля вяртання з бежанства ніякага ні прытулку, ні працы ў горадзе яму і яго пяціасабовай сям'і не знайшлося. Давялося вярнуцца ў Явароўку, каб з дзвюма такімі ж згалелымі ад вайны ды дзіцятымі сем'ямі душыцца ў старэнькай халупцы ды карміцца з тых некалькіх загончыкаў. Вядома, не да малявання было, хоць рукі аж свярбелі да алоўка ці пэндзліка. Гэтую схільнасць у Міколы заўважыў у пачатковай школе ў Дабжыневе настаўнік Здыбель. Малявалі яны разам: Здыбель тушшу рабіў графіку, а Мікола — алейнымі фарбамі пейзажы і партрэты. Настаўнік пазнаёміў свайго вучня з асновамі жывапісу і даваў яму... праўдзівыя фарбы. У васемнаццаць год ён ужо наймаўся да багацейшых сялян у касцы, і за зробленыя за ўсмажлівы дзень касавіцы на лугах над Нарваю пяць злотых набываў у Беластоку крыху палатна і фарбаў.

Пасля вайсковай службы і жаніцьбы ён на стала пасяліўся ў Васількове. Але гэта было перасяленне з беззямелля ды на безрабоціцу: маладой пары, Надзі і Мікалаю ўдавалася працаваць на васількоўскіх фабрыках толькі 3-4 месяцы ў год, потым жа прыходзілася жыць без якіх-колечы сродкаў дзяржаўнай ці грамадскай дапамогі. Аднак і ў гэты цяжкі час М. Грыгарук патрапіў сабраць свае сілы і кожную вольную ад стараннях пра хлеб надзённы хвіліну прысвяціць жывапісу. Іменна тады паўстае шэраг замалёвак і карцін, якія праўдзіва паказваюць жыццё ў міжваенным Васількове.

Урэшце М. Грыгарчук неяк уладкаваўся на земляныя працы ў беластоцкім водаправодзе. Супрацоўнічаў з гуртком Міжнароднай арганізацыі дапамогі рэвалюцыянерам, збіраў складчыны і ахвяраванні бастуючым рабочым, ішоў у дэманстрацыйным паходзе беластоцкіх пралетарыяў у Супрасль на пахаванне забітых там паліцыяй рабочых. Адразу пасля вызвалення разам з бліжэйшымі сябрамі заснаваў у Беластоку будаўнічую спулдзельню „Праца“, быў там брыгадзірам цесляроў.

— Але ж спатыкае мяне раз тадышні дырэктар васількоўскай фабрыкі, нашай „Плятэроўкі“, Аляксандр Гутнік і кажа: „Мікалай, трэба свой горад на ногі ставіць“. Перакапаў мяне. Працаваў я на „Плятэроўцы“ на „ваўку“, пуцарам, бракаўшчыкам. Там уступіў я ў Польскую рабочую партыю. Працы было як завязаць: на фабрыцы і на розных грамадскіх пасадах. Некалькі разоў партыйная арганізацыя выбірала мяне сваім сакратаром, а ў 1949 годзе выставіла маю кандыдатуру на старшыню гарадскога савета Васількова. Выбралі людзі мяне. Але гэта быў мой пераход з агню ды ў полымя. У той час па лясах вакол мястэчка яшчэ валачыліся банды.

Аднак жа ён не адступіў, не пабаяўся і з галавой акунуўся ў грамадскія працы: рамантаваў будынкі, арганізаваў першы ў Васількове пункт аховы здароўя, заснаваў дзіцячы сад, узяўся за пабудову вуліц, бо дагэтуль, хоць Васількова атрымала гарадскія правы ў 1566 годзе, тут пасля дажджу ці ў веснавое разводдзе праз дрыгвястую твань не праехаць ды не прайсці было. Але недзе праз пяць год давялося яму адступіць, зрачыся з пасады старшыні, ды з-за вельмі звычайных прычын. Пасада была ганаровая, аднак... плата мізэрная, а ў яго на ўтрыманні сям'я з чатырох асоб ды старая халупка на галовы зусім валіцца. Перайшоў ён працаваць на прадпрыемства, што займалася пабудовай мастоў. Узводзіў масты па ўсёй паўночна-усходняй Польшчы — ад Васількова аж па Вейгерова. Праз чатыры гады гэтае качаванне яму надакучыла, ён вярнуўся ў гарадское ўпраўленне Васількова, каб ужо на пасадзе кіраўніка прадпрыемства камунальнай гаспадаркі працягваць тыя ж працы па добраўпарадкаванню горада, пачатыя яшчэ ў часы свайго старшынства. Калі ў 1975 годзе М. Грыгарчук адыходзіў на пенсію, яму было на што азірнуцца: у мястэчку было зроблена многа добрых спраў і ва ўсіх іх няцяжка заўважыць асабістую яго ініцыятыву і ўклад.

І ён глядзіць на Васількова сваімі карцінамі. Дабывае на іх тое своеасаблівае хараство малога мястэчка, што гнездзіцца сярод малых драўляных домікаў, напоўненых цішынёй і задуменнасцю. Радасцю жыцця тхне ад гэтага срэбра дахаў, гонкіх таполяў і бездані неба. М. Грыгарчук наогул усёй душой закаханы ў жывую натуру. „Я імкнуся паказаць прыгажосць дрэў, травы, кветак, — кажа ён, — хачу, каб яны на маіх карцінах дыхалі“. Прыроджаная інтуіцыя мастака, падсвядомае адчуванне прыгажосці вось ужо дзесяткі год водзіць яго па наваколлю Васількова, каб вылучаць у ім самыя глыбокія па зместу і самыя цікавыя кампазіцыйна і каларыстычна мясціны. Усё на яго карцінах такое чыстае, светлае, радаснае, прасторнае, здаецца нават што калі б крыкнуць да іх, адтуль дакацілася б звонкае шматгалосае рэха. Васількоўскі мастак любіць людзей. Яны ў яго складаюць натуральны элемент прыроды, а ўвесь сэнс іх існавання на карцінах заключаецца ў стваральнай працы. У статнай постаці сеўцы, што выйшаў веснавой паркай раніцай на свой палетак з сявенькай, адчуваецца моц першастваральніка.

(Працяг на стар. 2)

ПАД ЗАЛАТОЙ ВЕХАЙ

НА ХУТАРЫ Ў КАЗБЕРУКОЎ

Хутар Казберукоў знаходзіцца далекавата за вёскай Юшкаў Груд. Ян Казбярук, якому ўжо амаль 80 гадоў, кажа, што перасяліліся яны з вёскі яшчэ ў 1932 годзе.

— Тады якраз адрэзалі нам тут між грыбным лесам і падмоклым альшанікам гэты вось хутар — 10,5 гектараў угоддзяў, і пачалі мы будавацца. Год выпаў вельмі неспрыяльны. Безупынку ішлі дажджы, цэлая сенажаць апынулася пад вадой. Вада падыходзіла аж пад хату і заліла хлявы. Давялося жывёлу хаваць у хаце...

А ў гэтай жа хаце і без таго было цесна, бо дзяцей, як кажуць, бог Казберукам не паскупіў. Было іх аж васьмёра. Цяпер яны раз'ехаліся па цэлай краіне.

Наймалодшы з сям'і Казберукоў — **Язэп**, якому цяпер 39 гадоў, застаўся на гаспадарцы. Пераняў яе ад бацькі ў 1970 годзе.

Кожная з гэтых кароў Язэпа Казберука дае ў год не менш як 4000 літраў малака, а здараюцца надоі па 5000 літраў. Гэта ўжо высокарэнтабельная гадоўля.

— У горад, — кажа ён, — ніколі мяне спецыяльна не цягнула. Я не змог бы падпарадкавацца гэтай фармальнай і, на мой погляд, фальшывай дысцыпліне. Тут вакол мяне ўсё жывое: і жывёла, і дрэвы, і сенажаці, а нават і поле... Кожны год гляджу на ўсё гэта і сэрца цешыцца, бо гэта ўсё маё, праца маіх рук, мая доля і шчасце маё. І не трэба ліслівa кланяцца нейкаму важнаму дырэктару, не трэба баяцца, што накрычыць на цябе нахабны майстар ці кіраўнік, з якімі не захочаш выпіць паўлітра або падзяліцца месячнай узнагародай...

Сядзім мы ў хаце, праўда, драўлянай, але абсталяванай зусім па-сучаснаму. Мяккія крэслы, бліскучая мэбля, цэнтральнае ацяпленне, газавая плітка, водаправод. І толькі ўзорысты даматканы ваўняны дыван, якім засцелены ложак, напамінае аб шматвяковай мясцовай традыцыі.

— Гэта мая сястра з Кухмоў такая масцярыха, — паясняе Яніна Казбярук, жонка Язэпа. — Я таксама ткала такія дываны, калі яшчэ была дома ў Кухмах, але тут нават кросен няма і часу не хапае. То ж столькі кароў...

Сапраўды, на панадворку ў Казберукоў красуецца аграмадная цагляная абора, у якой умяшчаюцца 24 каровы і

Працяг на стар.4

ХРОНІКА

З жыцця БГКТ у Варшаве

■ 29 лістапада м. г. мгр Ю. Туронак выступіў з дакладам „Украінская нацыянальная меншасць на Славаччыне". Паводле слоў дакладчыка ў Прэшаўскім раёне Чэхаславакіі пражывае каля 60 тысяч украінскага насельніцтва. Арганізавана тут шырокая сетка украінскага школьніцтва, кафедра украінскай мовы і літаратуры. Працуе украінскі нацыянальны тэатр. Радыёвяшчанне „Прэшаў" перадае праграмы на ўкраінскай мове. Славацкі музей украінскай культуры выдае навуковыя зборнікі ўкраінскага народнага фальклору. Пры Саюзе славацкіх пісьменнікаў утвoран украінскі аддзел, які гуртуе ўкраінскіх пісьменнікаў мясцовага паходжання.

Цэнтральны камітэт Саюза ўкраінскіх працоўных выдае штодзённую газету „Новэ жыття", грамадска-культурны ілюстраваны часопіс „Дружно вперэд", а таксама літаратурна-мастацкі і публіцыстычны часопіс „Дукля". Выдаецца таксама шмат літаратурных зборнікаў.

■ 13 снежня м. г. у рамках азнаямлення з цікавейшымі магістэрскімі працамі выпускнікоў кафедры беларускай філалогіі ВУ мгр Надзея Панасюк прадставіла сваю працу „Вобразы жанчын ў літаратурнай творчасці Івана Шамякіна".

■ 16 снежня м.г. Прэзідыум праўлення гуртка і Рада клуба БГКТ у Варшаве сустрэліся са штатнымі працаўнікамі ГП БГКТ ў Беластоку і расказалі аб сваёй працы.

■ 12 студзеня г.г. у Доме савецкай культуры і навукі ў Варшаве адбыўся урачысты вечар, прысвечаны адзначэнню 60 гадавіны ўтварэння БССР. З дакладам выступіў Віталій Цімафеевіч Габелка, дацэнт кафедры палітэканоміі Беларускай акадэміі сельскай гаспадаркі.

У другой частцы вечара дэманстраваўся новы мастацкі каляровы кінафільм кінастудыі „Беларусьфільм" — „Чорная бяроза". Кінафільм расказвае аб гераічным змаганні беларускіх партызан з гітлераўскімі захопнікамі і першых цяжкіх пасляваенных гадах аднаўлення разбуранай гаспадаркі Савецкай Беларусі.

Экспанаваліся таксама фотавыстаўка, прысвечаная эканамічным і культурным дасягненням БССР і выстаўка беларускіх кніжак, якія знаходзяцца ў багатай бібліятэцы Дома савецкай культуры ў Варшаве.

■ 13 студзеня г.г. у Мармуровай зале Палаца культуры і навукі ў Варшаве адбылася ўрачыстая навагодняя сустрэча членаў і сімпатыкаў БГКТ. У сустрэчы прыняло ўдзел звыш 900 асоб.

В. Ш.

БЕЛАРУСКІЯ МЕЛОДЫІ Ў ЛЮБЛІНЕ

У клубе Таварыства польска-савецкай дружбы „Маша" ў Любліне 28 студзеня 1979 года адбылася цікавая вечарына, прысвечаная беларускай народнай музыцы і песням. Вечарына была арганізавана ў гонар 60-годдзя паўстання Беларускай ССР.

Праграму вечарыны падрыхтаваў мгр Казімеж Лішч — выдатны знаўца народнай музыкі, член гуртка Польскага народазнаўчага таварыства ў Любліне. Вечарыну вёў Мечыслаў Паморскі, працаўнік Люблінскай філармоніі, які выступіў з гутаркай аб беларускай народнай музыцы. Сказаў ён, між іншым, што на ўзнікненне і развіццё беларускай народнай музыкі і песні ўздзейнічала народная творчасць рускага, польскага, украінскага і літоўскага народаў. Найбольш папулярнымі музычнымі інструментамі, якія калісьці ўжываліся на Беларусі, былі цымбалы, бубны, дудкі, жалейкі, валынкі. Беларускія народныя песні пачалі збіраць і запісваць у XIX стагоддзі. Першы іх зборнічак выйшаў з друку ў 1817 годзе. У XIX стагоддзі гэтыя песні збіралі Мікалай Янчук, Зінаіда Радчанка, Міхал Федароўскі і іншыя, у ліку збіральнікаў XX стагоддзя М. Паморскі назваў Мікалая Чуркіна, Рыгора Шырму, Генадзя Цітовіча, Віктара Бяляева і Яўгена Гіпіуса.

Пасля гэтага ўводнага слова К. Лішч пры акампаніяменце на піяніна Марыі Біненды праспяваў перакладзеныя на польскую мову беларускія народныя песні: „Oj ty, gruszo", „Deszczyk na drodze" і „ Pójdę łąką, pójdę strugą" у апрацоўцы А. Грэчанінава, „Przepióreczkę" — С. Палонскага, „Kukułkę" — Е. Жытамірскага, „Wierzbę" — Н. Губаркова, а таксама „Купалінку", „Ой, хацела ж мяне маці..." і „Азерца". Потым зайграў мелодыі трох беларускіх народных танцаў: „Бульбы", „Крыжачка" і „Круцёлкі" („Цераз мае сені..."). Неабходна падкрэсліць, што К. Лішч увесь час сам іграў на скрыпцы. Вялікае прызнанне ад прысутных атрымаў ён за тое, што хоць сам ён па нацыянальнасці паляк, але правільна праспяваў на беларускай мове такія песні: „Там пуд гаём зелёненькім...", „Ой, нэма, нэма нашоі Валі вдома...", „Чэлядонькі, чэлядонькі, до конца...". Гэтыя песні былі запісаны на Беласточчыне і апублікаваны на старонках „Нівы". Прадставіў іх да скарыстання з уласных збораў аўтар гэтага артыкула.

Вечарына была на самай справе надта ўдалай і спадабалася прысутным. На ёй былі таксама беларусы, што жывуць у Любліне, яны выкананне родных сваіх мелодый успрымалі асабліва сардэчна.

Ян Ігнацюк

У ГЭТЫМ ТЫДНІ

90 гадоў назад

2.3.1889 памёр у Шлісельбургскай крэпасці Л. Варынскі, стваральнік першай партыі польскага пралетарыяту. Нар. 24.9.1856.

60 гадоў назад

2.3.1919 адкрыўся I (Устаноўчы) кангрэс Камуністычнага Інтэрнацыянала ў Маскве. Утварэнне Камінтэрна.

50 гадоў назад

1.3.1929 нар. Е. Лось, беларуская паэтэса.

* * * * * * * * * * * * * *

27.2.1909 пецярбургская „Ніва" пісала: „Цуды, аб якіх расказвалі легенды і паданні першабытных народаў, нішто ў параўнанні з тым, што адкрыла навука нашага часу. Першабытны розум дапускаў цуды, але як з'яву выключную, а навуковыя адкрыцці нашага часу паказалі, што свет поўны цудаў, ніколі не спыняючыхся, акружаючых нас з дня ў дзень, на кожным кроку, у кожную дадзеную мінуту".

У тым самым нумары тыднёвік паведаміў, што ў Расіі ад 17.10.1905 да 17.10.1908 вынесена каля 5000 смяротных прыгавораў.

Мікалай Грыгарчук. Жывапіс. „Урочышча Багно каля Васількова восенню". 1978 г

(Працяг са стар. 1)

Праўдзівейшае жыццё

У стоме ад натужлівай працы і невыноснай спёкі жанцоў, што адпачываюць у полудзень, ёсць нешта з самаахвяравання чалавека для сваёй маткі-прыроды. А ў постацях перапалоханых навальнічнымі бліскавіцамі і грымотамі пастушкоў можна прачытаць аптымістычнае: „Ну-ну, яшчэ крыху пасвавольнічай, але зараз жа блісне сонейка..."

Надта ж заахвочваючае жыццё ў творчасці М. Грыгарчука: не прыхарошанае і не абрыджанае, але яно такое праўдзівае з найпраўдзівейшых, з натуральнай патрэбай існавання. І цяжка не дзівавацца, што такія рэчы нараджаюцца пад пэндзлем чалавека, які закончыў усяго пачатковую школу і таямніцы жывапісу адкрываў з альбомаў „Мастацкі музей БССР", „Трэццякоўская галерэя", „Польскі жывапіс" і іншых, з выставак, з назіранняў за працай сваіх сяброў-мастакоў на, рэдкіх на жаль, пленерах. У яго карцінах яскрава выяўляецца самародны талент, і гэтую творчасць любяць людзі. Калі два ці тры гады таму назад Цэпэлія арганізавала ў Беластоку выстаўку прац М. Грыгарчука, за некалькі дзён было прададзена звыш дваццаці карцін! І завандравалі яго карціны ў розныя мясцовасці Польшчы, пераплылі Балтыку ў Швецыю... Што ж, людзі проста хочуць мець пры сабе хоць частачку характва беластоцкай зямлі, апрамененай аўтэнтычным талентам, тут народжаным.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

Былы старшыня ● Чалавек з некалькімі прафесіямі ● Значыць, ДОРА ● Чалавек з гісторыі ● Крытыка ва ўсю... літстаронку ● Гмінныя навіны ● Весткі з Завыкаў, Грэдалёў, Шчытоў, Дубіч Царкоўных ● Калі сніцца хлеб ● Аздабленне кватэры ● Парады маладым спецыялістам ● Праводзіны (для старых „кавалераў") ● Кастусь і міліцыянер ● Песня „Wiem, wiem".

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

МУЗЕЙ У СТАРАДАЎНЯЙ РАТУШЫ

Споўнілася 60 гадоў Віцебскаму абласному краязнаўчаму музею. Створаны на аснове перададзенай у дар гораду прыватнай калекцыі А. Брадоўскага, музей за шэсць дзесяцігоддзяў стаў адным з буйнейшых у Прыдзвінскім краі.

Сёння ў музеі, размешчаным у арыгінальным архітэктурным будынку былой гарадской ратушы, — 85 тысяч экспанатаў. Многія з іх унікальныя. Тут — знойдзеныя на тэрыторыі Беларусі берасцяная грамата XIII стагоддзя, рэдкія археалагічныя знаходкі, шматлікія дакументы, фатаграфіі. Дакументальная фільматэка музея — адна з лепшых у Беларусі. Штогод музей наведваюць больш як 150 тысяч чалавек.

НА ЭКРАНЕ — ЖЫЦЦЁ ПАЭТА

У творчым аб'яднанні „Летапіс" кінастудыі „Беларусьфільм" выйшла новая дакументальная стужка „Валянцін Таўлай". Яе аўтары — сцэнарыст Вячаслаў Адамчык і рэжысёр Муза Заслонава расказваюць аб паэце і рэвалюцыянеры, які пражыў усяго трыццаць тры гады. Сем з іх забралі турмы, тры ён аддаў небяспечнай рабоце сувязнога-падпольшчыка ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

У фільме выкарыстаны матэрыялы і дакументы цэнтральных дзяржаўных архіваў, кінафотадакументаў СССР, а таксама літаратуры і мастацтва БССР.

БЮСТ НА РАДЗІМЕ ВУЧОНАГА

Бюст тройчы Героя Сацыялістычнай Працы, выдатнага савецкага вучонага Якава Зяльдовіча адкрыты на яго радзіме — ў Мінску, перад Інстытутам тэхнічнай кібернетыкі АН БССР.

З імем і ідэямі акадэміка Я. Зяльдовіча і іншых выдатных дзеячоў айчыннай навукі звязана стварэнне раду школ сучаснай фізікі. Лаўрэат Ленінскай і чатырох Дзяржаўных прэмій СССР, ён з'яўляецца адным з заснавальнікаў тэорыі гарэння, дэтанацыі і ўдарных хваляў, аўтарам фундаментальных работ па фізічнай хіміі, астрафізіцы, тэорыі элементарных часцінак, ядзернай фізікі.

ЦЭГЛА ЛЮБОГА КОЛЕРУ

Незвычайную цэглу пачалі выпускаць майстры Аршанскага камбіната сілікатных вырабаў. Вонкавая паверхня яе афарбавана ў мяккі светла-карычневы колер. З новага дэкаратыўнага матэрыялу муляры сплятуць узоры арнаментаў, якія нададуць жылым будынкам своеасаблівасць і арыгінальнасць.

Тэхналогія, распрацаваная супрацоўнікамі Мінскага навукова-даследчага інстытута будаўнічых матэрыялаў, дазваляе афарбоўваць цэглу практычна ў любы колер і вырабляць яе 5 мільёнаў штук у год.

Piątek 23 II — 7.40 Film fab. 17.00 Koncert. 17.40 Film fab. 19.45 Piosenka żołnierska.
Sobota 24 II — 12.05 Film dla dzieci. 12.25 Filmy anim. 16.00 W świecie zwierząt. 17.45 Film fab. 19.35 Koncert życzeń. 20.20 Mistrz. Europy w lekkiej atletyce.
Niedziela 25 II — 7.00 Piosenki i tańce narodów ZSRR. 9.00 Film fab. 14.30 Klub film. 15.30 Filmy anim. 16.00 Panorama międzynar. 16.45 Koncert. 17.25 Film fab. 19.35 Mistrz. Europy w l. atletyce. 20.20 Melodie wieczorne.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота, 12.05. — 12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Niewierna żona — fr. 27—28 II. Wyspy na Golfstromie — USA 1—2 III. Miłosne życie Budimira Trajkovicia — jug. 3—4 III.
Bielsk Podl. Koziorożec — USA 25—26 II. Rocki — USA 27—28 II. Przełomy Missauri — USA 1—4 III.
Czeremcha Stróż plaży w sezonie zimowym — jug. 27—28 II.
Czyże Ostatni film o Legii Cudzoziemskiej — USA. One dwie — węg. 28 II —4 III.
Gródek Gdziekolwiek jesteś panie prezydencie — pol. 3—4 III.
Hajnówka Dom pod czerwoną latarnią — węg. 26—27 II Godziny miłości — szwajc. 28 II—2 III.
Michałowo Błękitny ptak — radz. 27—28 II.
Milejczyce Zakręt — pol. Gęsiorek Maciek — węg. 28 II—4 III.
Narew Pogrzeb świerszcza — pol. Zamach w Sarajewie — jug.-czes. 28 II—4 III.
Narewka Córka króla wszechmórz — czes. Rok Święty — fr. 28 II—4 III.
Nurzec Peppino podbija Amerykę — wł. 27—28 II.
Orla Beethoven — NRD. Czarne diamenty — węg. 28 II—4 III.
Rajsk Dom pod czerwoną latarnią — węg. Pojedynek — ang. 28 II—4 III.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY
ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-959 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca: RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 28 zł. 80 gr. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 304. Nakład 8 000 egz. S-1

У час з'езду.

З'ЕЗД КАРЭСПАНДЭНТАЎ

З'езд вызначылі на чацвер першага лютага. З аўторка на сераду вырвалася мяцеліца. Разгулялася — на двор страшна паказацца. Горбы снегу, паломаныя дрэвы. Мы тут ужо пачалі пабойвацца, а нават задумвацца над тым, што рабіць са з'ездам, калі не даедуць. Хваляваліся і ў чацвер. Але яны прыехалі. Першым паявіўся Б. Рудкоўскі, праз нейкі час М. Матвеюк, потым іншыя. Назбіралася ўжо і немалая групка. Прыехалі з Грэдалёў, Чыжоў, Кнаразоў, Бельска, Гайнаўкі, Белавежы, Чаромхі, Дубіч Царкоўных. Ехалі па пяць-шэсць гадзін.

— Каб гэта вышаў з хаты і адразу на цягнік, а то яшчэ пакуль да прыпынка дойдзеш, — гаворыць Міхал Кірылюк. — Снегу па шыю.

З'езд, які адбываўся ў будынку рэдакцыі, адкрыла Вера Валкавыцкая — апякунка карэспандэнтаў і адказная за сёмую старонку „Нівы". Цікава і змястоўна ахарактарызавала змешчаныя карэспандэнтамі ў нашым тыднёвіку артыкулы. Звярнула асаблівую ўвагу на народнасць у стылі пісання, што павышае якасць.

Злева направа: П. Байко, Э. Вайсковіч і О. Пракапюк.

Адначасова заахвочвала да палемікі ці сяброд карэспандэнтаў, ці з установай, якая дае адказ на іх заўвагі. Зразумела, палеміка павінна з нечага вырастаць і мець сваю падставу. Адным словам, не пакідаць данай справы, нявыясненай да канца. Дамагацца на свае крытычныя заўвагі канкрэтных адказаў, а заадно несці поўную адказнасць за сваю крытыку, каб не было непаразуменняў паміж рэдакцыяй і карэспандэнтамі, каб рэдакцыя магла поўнасцю верыць іх публікацыям.

Пачынаючы ад гэтага года, будуць адзначацца юбілеі супрацоўніцтва з „Нівай", прыкладна: пяцігоддзе, дзесяцігоддзе, пятнаццацігоддзе і гэтак далей. У сувязі з гэтым карэспандэнты павінны прыпомніць рэдакцыі, ад якога года пачалі з ёю супрацоўнічаць і як прайшоў гэты час.

Была закранута і справа адыходу карэспандэнтаў. Ёсць такія, што праз нейкі час перастаюць пісаць. Выпісаліся? Бадай не. Можа крышку змучыліся.

— Калі так, дык пайдзіце ў так званы „водпуск", — гаворыць В. Валкавыцкая. — Адпачніце месяц-паўтара і зноў пішыце. Толькі ніколі не пакідайце пісаць. Падтрымоўвайце адзін другога, прыкладна так, як гэта зрабіў М. Панфілюк з М. Краўчуком.

Вынікі чарговага, ужо шостага, конкурсу „Карэспандэнт года" за 1978 г. вылучылі дваццацідвухасабовы авангард, якому былі прызнаны кніжныя ўзнагароды. Тры першыя месцы заваявалі: Мікалай Панфілюк, Эдмунд Вайсковіч і Уладзімір Сідарук, якія атрымалі за гэта рэчавыя ўзнагароды. Узнагароды таксама былі прызначаны Пятру Байко і Уладзіміру Сідаруку за мастацкасць пісання.

Пасля ўручэння галоўным рэдактарам „Нівы" Г. Валкавыцкім прызнаных узнагарод, голас аддалі карэспандэнтам. Распачалася дыскусія. Міхась Матвеюк, які выступіў першым, закрануў справу крытыкі. Каб не прапускаць найменшых недахопаў. Крытыкі, крытыкі, крытыкі!

Выступае М. Панфілюк. Злева М. Матвеюк, справа — М. Краўчук.

— Але і з нашага боку павінна быць вялікая адказнасць, — заявіў Мікалай Панфілюк. — Не пераносіць на паперу абы пачутае, праверыць. Па-мойму, сем разоў адмер, а раз адрэж. Крытыка патрэбная, але добрая, праверанья.

Далей М. Панфілюк звярнуў увагу на ўзрост аўтарытэту „Нівы".

— Прыкладна, у мяне, там дзе працую пісьманосцам, усяго толькі 26 чалавек не зрабіла падпіскі і то толькі таму, што неяк не дапільнавалі. Маю аж 180 гадавых падпісчыкаў.

Потым выступіў Эдмунд Вайсковіч. Сёння яго юбілей, пяцігоддзе супрацоўніцтва.

Карэспандэнцкая дзейнасць на старонках „Нівы" набрала шырокага размаху. Аб гэтым гаворыць колькасць публікацый. Калі шэсць год таму назад першы карэспандэнт меў іх усяго толькі 30, дык зараз аж 109. М. Панфілюк устанавіў новы рэкорд, які з'яўляецца допінгам для наступных.

Уладзімір Сідарук закрануў справу самога конкурсу. Паддаў думку, каб браць пад увагу не толькі колькасць, але і якасць, каб ацэньваць паводле двух крытэрыяў.

На заканчэнне галоўны рэдактар „Нівы" Г. Валкавыцкі, падсумоўваючы выступленне карэспандэнтаў, цёпла ацаніў іх сур'ёзны падыход да сваёй дзейнасці. Звярнуў таксама ўвагу на актуальнасць змешчаных у газеце публікацый. Карэспандэнты не павінны арыентавацца на штодзённыя газеты. У тыднёвіку зусім іншы цыкл. Часта, пакуль апублікуецца матэрыял, траціць ён ужо сваё значэнне, становіцца неактуальным. Трэба, каб карэспандэнты мелі гэта на ўвазе і не крытыкавалі тых дробных спраў, якія назаўтра могуць паправіцца.

І на гэтым закончылі. Перад нашымі карэспандэнтамі цяжкая дарога дамоў. Зноў некалькі гадзін падарожжа. Прыехалі, не паддаліся зіме. І тут яшчэ раз паказалі свой сур'ёзны падыход да супрацоўніцтва з „Нівай".

М. Шаховіч
Фота аўтара

Уладзімір Сідарук.

Вялікая справа — народныя звычаі, народныя абрады, народная традыцыя, браткі. Гэта яны моцна звязваюць нас з месцам нараджэння, з сям'ёй, з блізкімі нам людзьмі. Гэта нічога, што ты ўжо не першай маладосці, або актуальна пражываеш далёка ад родных мясцін, але немагчыма, каб, напрыклад, на Вялікдзень міленька не ўспомніў, як калісьці малышом памагаў маме красіць яйкі і як мама за ручку вяла на ўсеначню, а на Каляды як увесь дзень выглядаў першай зоркі. І так далей і таму падобнае.

І гэта, па-мойму, добра, нават вельмі добра, іменна так і павінна быць. І хоць не з усімі звычаямі, якія бытавалі ці і цяпер бытуюць у нашым народзе, мы згадзіцца можам, што яны добрыя і патрэбныя (бо некаторыя з іх не могуць не выклікаць у нас іранічнай усмешкі

ЖЫВЕ ЯШЧЭ ТРАДЫЦЫЯ!

ці нават пачуцця непрыстойнасці), але ведаць іх трэба. Ведаючы іх, будзем ведаць шмат гісторыі нашага народа, што, у сваю чаргу, з'яўляецца прамым нашым абавязкам. Тым больш, што звычаі і абрады нашага народа вельмі багатыя і цікавыя. Імі цікавіліся і іх вывучалі многія вучоныя іншых народаў. А з кожным годам застаецца іх усё менш і менш. Тыя, што яшчэ бытуюць, з часам заціраюцца, гінуць, або набываюць новыя формы. Возьмем, напрыклад, дажынкавую абраднасць, якая так пашыраная была на нашых вёсках яшчэ некалькі дзесяцігоддзяў таму назад, цяпер з'яўляецца унікальнай рэдкасцю. Малацьба, наадварот, калісь праводзілася ціхенька, спакойненька, а цяпер з велізарнай помпай: і абмалоцяць, і нап'юцца, а часценька яшчэ і паб'юцца. І таму, па меры нашых магчымасцей, звычаі і абрады нашага народа трэба аберагаць, збіраць, вывучаць і абнародаваць. Найбольшая роля ў гэтым павінна прыпасці, безумоўна, аддзяленню беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта як найбольш кампетэнтнай у гэтых справах установе. Варта было б, мне здаецца, апрацаваць (калі такія яшчэ не апрацаваны) адпаведныя тэмы на магістэрскія, нават доктарскія дысертацыі. Во гэта была б работа! Бо ў гэтай галіне ў нас дасюль зроблена вельмі нямнога. Наша мясцовасць, бадай, распрацавана найменш з усіх рэгіёнаў Польшчы. Сабрана, праўда, крыху фальклорнага матэрыялу, часткова распрацаваны назвы нашых мясцовасцей, напісана аб беларускім школьніцтве на Беласточчыне ў пасляваенны перыяд, а таксама некалькі прац на тэму нашых гаворах і гэта, здаецца, усё. А, пардон, маем яшчэ „Беларускае вяселле". Так маем, але што гэта за вяселле? Такіх убогіх вяселляў не рабілі ў нас калісь нават для круглых сірат. Маю на ўвазе ўбогасць не ў самым вясельным стале ці на стале, бо і вясельны каравай быў, зрэшты, быў ён, здаецца, самым, як кажуць, гваздзём цэлай вясельнай цырымоніі. І іншае, так сказаць, было. Аб гэтым „было" красамоўна сведчаць паводзіны саміх сватоў. Яны так заліхвацка выкручвалі польку-трасуху, як наташчак і, прабачце, па-цвярозаму гэтага не зробіш. О, не! Але ўбогае яно іменна традыцыйнай вясельнай абраднасцю. Бо дзе ж хто бачыў беларускае традыцыйнае вяселле з караваем, са сватамі ў кашулях навыпуск, а без шлюбу з магутнай пеўчай. Не хапае ў ім і іншых дэталяў. А зрабіць сапраўднае беларускае вяселле са ўсёй традыцыйнай абраднасцю — не такая ўжо складаная справа, толькі не ведаю, як заахвоціць добрага рэжысёра. І кошты будуць не такія ўжо высокія. Трэба толькі падабраць адпаведную вёску, багатую вясельнымі традыцыямі і адпаведную пару, якая рыхтуе сапраўднае вяселле. Потым дагаварыцца з імі, каб гэтае вяселле было пашырана ўсёй нашай традыцыйнай вясельнай абраднасцю. І яны напэўна згодзяцца, не зважаючы на тое, што будуць мець і больш клопатаў, і большыя фінансавыя выдаткі, бо хто не хацеў бы ўвекавечыць сваю важнейшую жыццёвую дату. Вось гэта будзе вяселле, што гледачы (ужо не беларусы) будуць густа пускаць сля-

(Працяг на стар. 5)

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

РЭГІЯНАЛЬНЫЯ БЛЮДЫ

Вясковая гастраномія ў Беластоцкім ваяводстве з кожным годам становіцца лепшай. Цяпер амаль усе рэстараны займаюцца адкормкай свіней. Гадуюць іх 1600 штук. У год маюць каля 300 тон мяса. Дзякуючы таму вясковыя сталовыя з'яўляюцца эканамічна незалежнымі і маюць дастатковую колькасць мяса на іх асноўны спажывецкі прадукт. Амаль 40 тон гастранамічных вырабаў дастаўляюць яны ў спажывецкія крамы.

На пахвалу заслугоўвае тое, што ГСаўскія рэстараны рыхтуюць некарорыя стравы паводле старых рэгіянальных кулінарных рэцэптаў. Некаторых страў не сустрэнеце ў іншых раёнах нашай краіны. Аднак шкада, што ў вясковых рэстаранах Беласточчыны усё яшчэ замала ёсць страў з бульбы.

САКОЛКА РАЗБУДОЎВАЕЦЦА

У бягучай пяцігодцы будзе разбудавана ў Саколцы прадпрыемства будаўнічай сталяркі. Яно будзе працаваць перш за ўсё на драўніне з недалёкіх лясных комплексаў.

У хуткім тэмпе развіваецца тут жыллёвае будаўніцтва, а цэнтр горада ўжо выглядае эфектна і сучасна. Да 1980 года будзе пабудавана ў Саколцы 1150 жылых кватэр. Перспектыўны план да 1990 года прадбачвае пабудову каля 3300 кватэр.

У горадзе ідзе пабудова энергетычнай, водаправоднай і каналізацыйнай сетак. Многа што зменіцца на чыгуначным вакзале. Ён будзе мадэрнізаваны і разбудаваны. Будзе пабудаваны віядук (спалучэнне з жылёвым пасёлкам „Зялёны"). Прадбачваецца таксама пабудова дарожнага аб'езду горада.

СТАЎКА НА СПЕЦЫЯЛІЗАЦЫЮ

У гміне Нараўка ёсць 28 спецыялістычных гаспадарак, найбольш у гадоўлі малочнага і ўбойнага быдла (19 гаспадарак), тры — ў гадоўлі авечак, два — ў гадоўлі свіней і чатыры — у вырошчванні бульбы. Найбольш сельскагаспадарчых прадуктаў прадаюць дзяржаве наступныя сяляне: *Станіслаў* Харашэўскі з ляшуцкага хутара — на 356 тысяч злотых у год (ён спецыялізуецца ў авечкагадоўлі), Ян Сухадола з Тарнопаля — на 347 тысяч злотых і Юзэф Сватко са Смольніцы на 234 тысячы злотых (яны займаюцца ў асноўным гадоўляй быдла), Канстанцін Самасевіч са Скупава — на 300 тысяч злотых (ён спецыялізуецца ў свінагадоўлі) і Сцяпан Пучынскі з Тарнопаля — на 195 тысяч злотых (ён вырошчвае найбольш бульбы).

У гэтым годзе ў Нараўкаўскай гміне лік спецыялістычных гаспадарак павялічыцца на 11. Сем гаспадароў будзе спецыялізавацца ў раслінаводстве і чатыры — ў жывёлагадоўлі.

НАЙАКТЫЎНЕЙШЫЯ

Як паінфармаваў нас сакратар Ваяводскага праўлення ЛОК тав. Брысевіч — Ліга абароны краіны ў Беластоцкім ваяводстве згуртоўвае каля 40 тысяч членаў у звыш 750 гуртках (у краіне 2 мільёны 57 тысяч членаў аб'яднана ў 32 тысячах гурткоў), у тым ліку большая колькасць з іх дзейнічае на вёсцы. Сёлета гэта арганізацыя будзе адзначаць свой юбілей — 35-годдзе. Збягаецца ён з прыпадаючай у гэтым годзе 35 гадавінай Польскай Народнай Рэспублікі.

У вясковым асяроддзі актыўна працуюць звенні ЛОК у гмінах: Крынкі, Васількаў, Юхновец, Новы Двор, Гайнаўка і Заблудаў.

Ліга абароны краіны арганізуе клубы мадэльшчыкаў, спаборніцтвы па стральбе, школьныя куткі нацыянальнай памяці, курсы на права вадзіць аўтамашыны, курсы сувязістаў.

У мінулым годзе асабліва актыўна працавалі члены ЛОК у Гарадку. Яны пабудавалі пляцоўку для практыкавання па стральбе і занялі першае месца ў спаборніцтве камандаў з Дайлідаў, Жэдні і Чорнай Беластоцкай. (яц)

(Працяг са стар. 1)

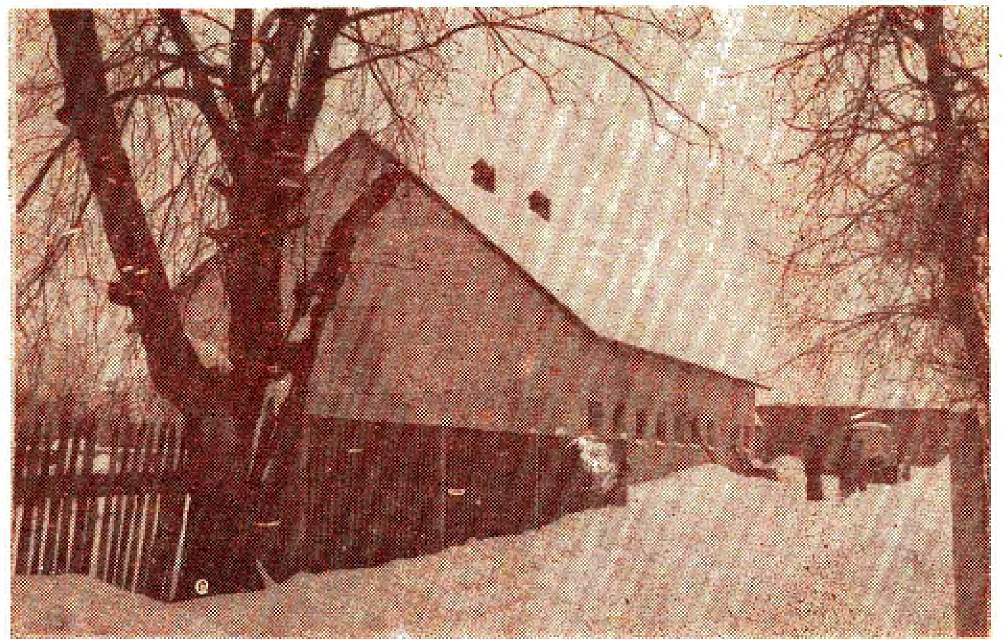
НА ХУТАРЫ Ў КАЗБЕРУКОЎ

яшчэ застаецца месца на супольныя койцы для цялят. Язэп Казбярук — спецыяліст у гадоўлі малочных кароў чорна-белай нізіннай пароды. Летам кожны дзень адвозіць ён у злеўню па 220-230 літраў малака. За адзін літр (у залежнасці ад узроўню тлушчу і бялкоў) плацяць яму па 5-6 злотых.

— Будаваў я гэтую абору, — гаворыць ён, — у 1977 годзе. 5 мая распачаў, а 8 снежня ўжо паставіў там кароў.

Праект пабудовы гэтай аборы для Язэпа Казберука падрыхтавалі спецыялісты з Беластока (Тэрэновы Зэспул Услуг Праектовых, Беласток, вул. Варыньскага 8). Мае ён сімвал WB-3611/2. Праект падобнага будынка знайсці можна ў **Каталогу праекта інвентарскага будаўніцтва ў Беластоцкім ваяводстве** пад сімвалам ZBŁ-17 на 23 старонцы, апрацаваны ў Ваяводскім бюро праектаў вясковага будаўніцтва (Беласток, вул. Сянкевіча 82). Прызначаецца ён для аднachасовай гадоўлі кароў і свіней. Казбярук прыстасаваў яго выключна для гадоўлі кароў.

Паводле падлікаў спецыялістаў, пабудова Казберуковай аборы мела каштаваць 900 тысяч злотых. Гаспадар аднак шмат чаго зрабіў уласнымі сіламі і кошт пабудовы паменшыўся на нейкіх 150-200 тысяч злотых.

Абора Казберукоў.

Абора поўнасцю механізавана, з аўтаматычнымі паілкамі. Электрычнае спецыяльнае абсталяванне (электрызатары) прымушае жывёлу аддаваць нечысці адразу ў канаву, з якой ланцуговым транспарцёрам гной два разы ў дзень згортваюць на прызбу за будынкам.

Дояць кароў механічна, пры дапамозе даяркі **Н-305 „Альфа Ляваль"**. Кормяць два разы ў дзень; зранку восьмікай і сенам, а вечарам кішонкай.

— Я вельмі задаволены гэтым будынкам, — кажа гаспадар. — Ён цёплы, прасторны, выгодны. Для прыкладу, у гэты мароз, што так нечакана стрэліў на Новы Год, тут нават вада не замерзла. Хто хоча, хай прыязджае і глядзіць. Я таксама шмат разоў пабываў у Моньках і ў Алецку, і тут, па-суседску, у Казімерове пад Міхаловам, пакуль рашыў будаваць сваю абору...

Падаем тады яшчэ раз адрас:

Józef Kazberuk, kolonia Juszkowy Gród, gmina Michałowo, województwo białostockie.

Віктар Рудчык

Фота аўтара

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА

АЛЯКСАНДАР БАРШЧЭЎСКІ

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА XXVII

Выдатны даследчык А. Бабарэка ў артыкуле „Паэма „Сымон-Музыка" Я. Коласа" напісаў: „Сымон-Музыка — гэта вобраз беларускага паэта-адраджэнца, які сваю энергію пяснярскую аддаў перад усім на змаганне за нацыянальную і сацыяльную свядомасць працоўнага люду беларускага, таму і тварыў адпаведную песню ды сам пракладаў ёю „пяснярскую каляіну ў жыцці". „Сымон-Музыка" гэта вобраз багацця „свежых крыніц" беларускай вёскі".

І сапраўды, галоўны герой твора Сымон гэта тып мастака, надзеленага месіянскімі рысамі. Пастаць Сымона была вынікам веры Якуба Коласа ў тое, што выключна таленавітыя асобы здольны адрадзіць культуру і нацыю. Гісторык літаратуры Замоцін звяртаў увагу на сувязь Сымона з пісьменнікамі-нашаніўцамі. Гэтую думку, па сутнасці, пацвярджае і сам Колас, калі гаворыць, што ствараючы пастаць Сымона, кіраваўся уласным жыццём: „Перада мною стаяў уласны лёс".

Другую вядучую пастаць паэмы — Ганну Бабарэка акрэсліў як „сымбалічны вобраз маладой Беларусі". Многія пазнейшыя беларускія крытыкі паўтарылі погляд Бабарэкі, але ніхто з іх не спаслаўся на першакрыніцу. Сучасны выдатны даследчык Каваленка ў „Гісторыі беларускай савецкай літаратуры" зусім беспадстаўна аўтарства тэзісу аб тым, што Ганна сімвалізуе Беларусь прыпісвае Мазалькову: „Я. Мазалькоў заўважыў алегарычны сэнс кахання Сымона і Ганны і зрабіў правільны вывад, што Ганна — увасабленне Беларусі".

Справа ў тым, што Мазалькоў у 1946 годзе паўтарыў тое, што Бабарэка сказаў у 1927 годзе.

У паэме Коласа выступаюць постаці трох старцаў: Курылы, безыменнага жабрака і Даніла. Яны таксама маюць алегарычнае значэнне, з'яўляюцца сімваламі грамадскіх беларускіх сіл і маральна-этычных паставаў.

Дзед Курыла гэта сімвал Беларусі песеннай, музычнай, фальклорнай. У яго знаходзіць зразуменне малады адраджэнец — Сымон. Усё жыццё Курылы ў духу. З'яўляецца ён захавальнікам фальклорнага нацыянальнага багацця. Разумее ён парыванні той часткі моладзі, якая не страціла надзеі, не прымірылася са злом, не падпарадкавалася зняволенай большасці, якая захоўвае сваю непаўторную індывідуальнасць і гатоўнасць працаваць для адраджэння краіны. Курыла перадае Сымону скрыпку. І акт гэты мае глыбокае сімвалічнае значэнне. Азначае ён вечную эстафету пакаленняў, якія перадаюць сабе веліч нацыянальнага духу.

Нічога дзіўнага, што для Сымона Курыла з'яўляецца духоўным настаўнікам. У свеце заўсёды штосьці вынікае з чагосьці. Сымон, пераняўшы сімвал нацыянальнай душы — скрыпку не зубожыць яе, наадварот узбагаціць новым высакародным гучаннем.

Сымон вяртаецца да Курылы не толькі пры жыцці старца, але і пасля яго смерці. Бо дух памершага Курылы гэта сімвал нацыянальнай несмяротнасці.

Другі старац — жабрак даўжэйшы час выкарыстоўвае, „матэрыялізуе" музычны талент Сымона. З'яўляецца ён сімвалам Беларусі жабрачай, прыніжанай, зняволенай, пазбаўленай капіталу матэрыяльнага і духоўнага. Жабрак гэта сімвал прадажнасці і сервілізму. Жыве ён толькі для сябе, гатоў служыць мацнейшаму, але ўмее падпарадкаваць сабе слабейшага. Ён, прыніжаны і зняволены, прагне аднак прыгнятаць і зняволваць іншых. Жабрак з'яўляецца прыхільнікам погляду: „чалавек чалавеку воўк". Ён эгаіст і апартуніст, які абыякава адносіцца да усякай прыгажосці. Музычны талент Сымона мерыць ён грашамі міласціны. Мана і крывадушнасць маюць для яго вартасць маральных прынцыпаў.

Жабрак гэта сімвал упадку народу. З'яўляецца ён вялікай небяспекай для тых сіл, якія змагаюцца за адраджэнне краіны. Сымон інстынктыўна чуе згубнасць сувязей з гэтым чалавекам і таму ратуецца ўцёкам ад яго.

ЧАТЫРЫ ПАКАЛЕННІ

Каб трапіць да Івана Глівы, які жыве ў Храбалах (гміна Бельск), неабходна, павярнуўшы з шашы, прайсці вёску і затрымацца ў перадапошняй хаце з левага боку вуліцы. Як рэдка дзе, у гэтай хаце жывуць цяпер чатыры пакаленні: Іван Гліва са сваёй жонкай Надзяй, сын іх Васіль з жонкай Валяй і дваіма дзяцьмі, бацька Івана — Антон, ды яшчэ трэці ўнук Івана, па другім сыну, якога таксама завуць Іван. Іван часта бывае ў бацькоў, прыязджае наведваць іх і свайго сына. Ажаніўся ён з Марысяй са Спічкоў, аграномкай, што працуе ў Пасынках. Там яны жывуць. З імі меншае дзіцё, а старэйшы сын Андрушка выхоўваецца ў бабулі і дзядулі.

Вася са сваёй жонкай і дзецьмі жыве пакуль што пры бацьках. На работу абое даязджаюць у Бельск. Жывуць з бацькамі згодна.

— За чатыры гады мая нявестка Валя марнага мне слова не сказала, — з задавальненнем гаворыць яе цёшча Надзя Гліва.

— Хлопцы мае добрыя, — сцвярджае бацька. — Па-сыноўску да нас, бацькоў, адносяцца. А ўслед за сынамі і нявесткі маюць да нас пашану. Можна імі ганарыцца. А мы дадамо ад сябе, што Глівам могуць зайздросціць многія сем'і. Добрыя іх адносіны выражаюцца ў канкрэтных фактах. У сенаванне ці жніво сыны з нявесткамі прыязджаюць з працы і дружна бяруцца за работу.

— Працаваць на гаспадарцы нам цяпер вельмі лёгка. Кожная праца ў нас выконваецца вельмі хутка, — дабаўляе 86-гадовы дзядуля Антон, які адчувае сябе яшчэ даволі добра. Праўда, галоўным яго заняткам з'яўляецца сёння догляд жывёлы. Ён нават незадаволены, калі сын Іван у яго, так сказаць, дзялянку працы ўмешваецца.

У Глівау ўжо традыцыяй стала, што на Каляды і Вялікдзень за святочным сталом сыны з нявесткамі сядаюць, што гоман унукаў разносіцца па ўсёй хаце.

— Радасна на душы, — гаворыць Надзя Гліва, што сям'я наша збіраецца на святы да нас, што пачуеш ад сыноў і нявестак шмат цёплых слоў і пажаданняў. І таму хочацца жыць, для сябе і для іх — дзяцей.

Тут відаць, што бацькоўскі дом з'яўляецца тым месцам, у якім усе адчуваюць сябе шчаслівымі, бо тут знаходзяць яны зразуменне і падтрымку.

— Хутка паедзем да Васі на наваселле, — гавораць бацькі і зноў расказваюць

Іван Гліва са сваім унукам.

(Працяг са стар. 3)

ЖЫВЕ ЯШЧЭ ТРАДЫЦЫЯ!

зу зайздрасці, што іх не так урачыста жанілі ці замуж аддавалі. І будуць, бадай, такія, што захочуць мець іменна такое, а не іншае, вяселле, нягледзячы нават на тое, што яны ўжо жанатыя ці замужнія. Можа тут крыху я і перабаршчыў, але я абсалютна ўпэўнены, што гэтае вяселле будзе ўсім падабацца. Многія іншыя нашыя традыцыйныя абрады і звычаі — таксама, бо яны сапраўды вельмі цікавыя.

Заўважаецца, што традыцыі, звязаныя з рэлігіяй, мы быццам свядома не заўважалі, абміналі. І не ведаю проста чаму, ці саромімся іх, ці баімся, каб не западозрылі нас часам у набожнасці, ці што яшчэ? А не маем рацыі. Рэлігія пакінула і надалей пакідае ў нашым народзе немалы след. Такая аб'ектыўная праўда, і таму абмінуць яе нельга. Зрэшты рэлігійнасць нашага народа гэта вельмі цікавая справа, якой сароміцца няма ніякіх падстаў. Па-першае, у гэтай сваёй гісторыі беларусы нікому сілком не навязвалі сваёй рэлігіі. Па-другое, у нас ніколі не наглядалася рэлігійнага фанатызму. Рэлігія ў нашым народзе — гэта традыцыя.

Як бачыце, добрага зроблена ў нас нямнога. А нядобрага? Прыглянемся хаця б да назваў нашых мясцовасцей, якая ж каласальная „навуковая“ работа праведзена і далей праводзіцца там. Вось вам толькі нямногія з многіх прыклады: вёска Кленікі чамусьці пачынае называцца Клейнікамі і пры тым так хітра, што ўязджаючы ў вёску з аднаго канца, убачым таблічку з надпісам Клейнікі, уязджаючы з другога — Кленікі. А можа гэта з мілітарных меркаванняў, каб змыліць нашых ворагаў? Як бы там не было, але самі жыхары вёскі ўжо не ведаюць, як яны ў канцы канцоў называюцца Бо розніца паміж гэтымі словамі немалая — словы Клейнікі і Кленікі маюць розныя корані. І не будуць ведаць, калі назвы мясцовасцей будзем браць не ад таго, як яны называюцца ў гэтай жа мясцовасці, а прывозіць гатовую аднекуль. Вёска з прыгожанькай назвай Новэ Корніно пачало афіцыяльна называцца адным словам Новакорнін. Вёска Новэ Бэрэзово — Новобэрэзово, а нават сустракаецца назва Новобэрэзуў і так далей і таму падобна. Па-мойму, гэта называе калецтва, да якога дапускаць нельга. Гэта сур'ёзная справа і не можа быць тут ніякай анархіі, бо можа дайсці да таго, што праз нейкі час мы самі сябе не пазнаем.

Піліп Саскі

аб працы яго магазінерам і аб жонцы Валі, якая працуе ў гмінным упраўленні ў Бельску. Атрымаюць яны кватэру ў блоку, і не трэба будзе тады стаяць на аўтобусных прыпынках, каб заехаць у Бельск і вяртацца дамоў у Храбалы.

Культура ў сямейных адносінах у Гліваў пануе з даўных-даўна. У іх гэта лічыцца зусім звычайным. Яны не ўяўляюць, каб нехта паводзіў сябе непрыстойна, грубіяніў.

Часам успамінаюцца Івану Гліву мінулыя і ўжо далёкія гады. Было яму 20 год, калі задумаў жаніцца. Ніхто яму не забараняў. І прывёз ён з Райска дзяўчыну. Нічога, што была тады вялікая сям'я, сварак не было. І плыло жыццё. Прыносіла яно і радасці і смуткі. Радасці было многа, калі Іван з Надзяю бацькамі сталі, калі сёстры Івана, Маня і Жэня, выходзілі замуж, а пасля ездзілі да іх на хрысціны. А смутак панаваў у хаце, калі памерла бабуля, а пазней мама Івана. Усе разам перажывалі глыбока і вясёлыя і цяжкія хвіліны. Так і сёння. Кожная радасць каго-небудзь з членаў сям'і з'яўляецца радасцю ўсіх, калі ў каго гора, усе цяжка перажываюць.
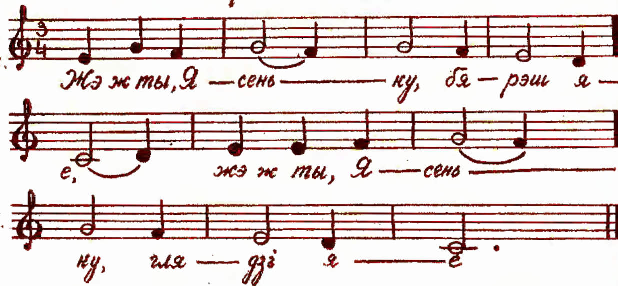
Гэтая сям'я з'яўляецца прыкладам для многіх сем'яў. Можна быць заможным, можна славаю абрастаць, але калі няма ў хаце сардэчных адносін, жывецца там цяжка.

Тэкст і фота **Міхася Хмялеўскага**

ФАЛЬКЛОР

ВЯСЕЛЬНАЯ

Жэ ж ты, Ясеньку, бярэш яе,
жэ ж ты, Ясеньку, глядзі яе,
каб яна боса ні хадзіла,
каб яна цяжко ні рабіла.
каб яна цяжко ні рабіла,
каб яна вады ні насіла.
каб яна вады ні насіла,
каб яна хлеба ні мясіла.
— Ой, у нас ні па-вашаму.
край вокен рэчка цячэ,
край вокен рэчка цячэ,
сама печ хлябы пячэ,
сама печ хлябы пячэ,
сам таўкач куццю таўчэ,
сам таўкач куццю таўчэ,
сам дзяркач хату мяце.

Ад Антаніны Лясоты, 1901 г. нараджэння, вёска Цісоўка гм. Міхалова, якая цяпер жыве ў Беластоку, запісаў 3 лістапада 1978 г. Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

УСПАМІНЫ (8)

ВАРШАЎСКІ ФЕСТЫВАЛЬ

Калектыў наш вельмі часта выязджаў на перадфестывальныя сустрэчы. 17 ліпеня былі мы ў Замброве, 24 ліпеня ў Ломжы, 30 ліпеня ў Васількове. Прызвычаіліся качаваць. І як качэўнікі не грэбавалі сродкамі транспарту. Ездзілі, згодна з духам часу, адкрытымі грузавікамі. На канцэрт прыязджалі запыленыя, выглядалі як пудзілы. А з Ломжы вёз нас п'яны, відаць, вадзіцель. Пёр 80 у гадзіну. Усе мы паспадалі з крэслаў. Лямант, плач, маленне. Валасы станавіліся дыба. А ён пёр. Аж адляцела задняе кола. Як абышлося без катастрофы, не патраплю сказаць.

Перад выездам на фестываль у павятовым аддзеле культуры абяцалі нас адзець у больш прыгожыя народныя ўборы. Абяцанка — цацанка, а дурному радасць. Памылі свае старыя ўборы, паклалі ў чамаданы і 7-га жніўня, развітаўшыся з мужыкамі і дзецьмі, адправіліся ў дарогу. Паехала нас 21 асоба. 11 замужніх (са значным стажам), рэшта — дзяўчаты. На другі дзень раніцай былі мы ў Варшаве ў фестывальным мястэчку на Грахове.

Прыгожа выглядала грахоўскае мястэчка. Арганізацыя была дасканалая. Пасялілі нас у палатцы № 66. Апекавалася намі Марыя Кульчынская з Ваяводскага аддзела культуры ў Беластоку. Пастаралася, каб адзець нас у прыгожыя ўборы. Выглядалі мы як каралевы. Прыгожыя сарафаны і галаўныя ўборы адмалоджвалі, прыпадабнялі да савецкага калектыву імя Пятніцкага.

Фестываль даставіў нам столькі ўражанняў, што, каб іх выказаць, не хапае ў мяне адпаведных слоў. Велізарнае багацце і значэнне гэтага мірнага сусветнага мерапрыемства. Я пераканалася, што моладзь не хоча вайны. Хоча вучыцца, працаваць і весяліцца. Не адчувае яна да сябе варожасці. Нягледзячы на мову і колер скуры. І што будзе яна змагацца, каб не было вайны.

Прыпамінаю такую карціну. Пайшлі мы пагуляць да Палаца культуры. А паколькі, як я ўжо казала, нашыя ўборы „ператварылі“ нас у савецкіх артыстак, акружыла нас моладзь з розных бакоў свету. Былі прадстаўнікі Камбоджы, Карэі, Аравіі, негры, шатландцы, чэхі і шмат іншых. Пачаліся гульні. Нягледзячы на тое, што апрача рускай, ніводная з нас не ведала іншай замежнай мовы, разумелі адны другіх дасканала. Мы задавалі тон. Абступілі нас варшавяне і прыглядаліся нашым танцам. Адна з нас танцавала „рускага“. Стараліся з намі гаварыць па-руску, памагаючы жэстамі. Я сказала:

— Гаварыце па-польску, мы з Беласточчыны.

Не паверылі. Памылку іх умацоўвалі нашы імёны: Надзя, Рая, Саша, Вера. Пачалі прасіць аўтографаў. Давалі. Маладыя — на польскай мове (на іншай мове пісаць не ўмелі), старэйшыя — на рускай. Абдарылі нас цукеркамі.

Цэлыя чатыры дні захапляліся мы мастацкімі выступленнямі. Было цудоўна. Але наша тура кончылася. З сумам збіралі мы свае чамаданы. Жанчыны ўздыхалі. Было гэта так нядоўга.

У фестывальным мястэчку.

БУДЗЕ КЛУБ

Як паведаміў нам дырэктар сакольскага аддзела прадпрыемства РСВ „Прэса-Кніжка-Рух“ Рамуальд Мурмыла, у пачатку сакавіка бягучага года будзе адкрыты новы клуб прэсы і кніжкі ў Крынках. Сядзібай яго будзе будынак мясцовай гарбарні. Цяпер тут ідзе рамонт. Пасля яго ў гэтым будынку будзе арганізавана Ізба нацыянальнай памяці і гмінны цэнтр ідэйна-выхаваўчай работы ПАРП.

Зараз дырэкцыя прадпрыемства РСВ „Прэса-Кніжка-Рух“ паклапацілася пра светліцовае абсталяванне для спамянутага клуба. Будзе гэта трэці клуб „Рух“ у Крынкаўскай гміне. **(яц)**

М. ШАХОВІЧ

З НАРОДНЫХ ГАВОРАК

вінковэ — урачыстасць для ўшанавання заканчэння пабудовы гаспадарчага будынка. Калі паставяць на хлеў, на стадолу ці хату апошнюю крокву, прывязвалі да вяршыны шчыта букет кветак або з галінак дрэў, і гаспадар усіх тых, хто памагаў, заклікаў на пачастунак. То што, завтра вжэ пэвно в вас вінковэ? А мы вчора в сусіеда на вінковым былі.

джыгавка (г вымаўляецца як польскае g) — свінячая або цялячая нага, толькі без кумпяка. Джыгавку вкінь, то борщч наварыцця. Мяса то там на джыгавці нэма, а всэ то страва кроху пахнэ.

зміет — снежная гурба, занос. Такіх змітуов за нуоч надуло, што на пудвуорок нэ выйті. За змітамі той з вёскі нэ выйідэш.

покуот — склон саламянай страхі. Ну і вітрыско, ціелы покуот зорвало. Нэ лазь по покоті, а то впадэш і поб'ешся.

пракуовэць — вянчальны пярсцёнак. Нэ бэры в рот пракуовця, бо шчэ вдавішся. Мы з тобою, мусіт, прокуовцямі обміняліся?

чыколодок — сустав. Пераважна адносіцца да пальцаў, хаця не толькі. Як падымаеш, то трымай, а то я вжэ, і так всіе чыколодкі на пальцюх пообівав. Я так чыколодком стукнувся, што аж палець трышчыт, як згінаю.

(Сакі, гміна Бельск)

ШЛЯХАМ ГАДОЎ

У жыцці кожнага чалавека можна знайсці многа цікавых эпізодаў, з якіх пісьменнікі склалі б дзесяткі апавяданняў. Вось адна біяграфія былога звычайнага рабочага, а зараз пенсіянера Мікалая Бішчука з Кузавы, што ў Чаромхаўскай гміне. Здавалася б, што яна падобная на іншыя, аднак, калі бліжэй прыглядзімся, дык убачым, што выразна вылучаецца, заслугоўвае на ўвагу.

Быў 1918 год. Як птушкі з далёкіх краін, так кузаўцы з бежанства вярталіся да сваіх сяліб. Вяртаецца і Іван Бішчук. Усюды пустэча. І ў той гэта час на свет прыходзіць першы сын, якога называюць Міколкам. Цяжкія тады гады былі. Холад і голад штодзённым госцем у хаце. Гаспадаркі тут дрэнныя, таму кожны як мог стараўся зарабіць трохі грошай, дзе толькі давялося. Іван Бішчук знаходзіў працу ў сезоне на чыгунцы ў Чаромсе. Аднак гэтага было мала. Калі Міколку споўнілася 9 год, як самы старэйшы з дзяцей (а было ў яго яшчэ два браты і сястра) стаў пастухом. Наймаўся ў суседзяў. І на той „пасадзе“ сустракае Мікалай Бішчук вясну 1940 года.

У сакавіку гэтага ж года атрымоўвае павестку ў кляшчэлеўскі ваенкамат. Яго прызываюць у рады Савецкай Арміі. Вось як успамінае тыя дні наш зняёмы.

АДНА БІЯГРАФІЯ

— З Кляшчэляў мы папалі ў Ахтырку. Са мною былі яшчэ Іван Кардалевіч з Чаромхі-вёскі і Алесь Сідарук з Апакі. У Ахтырцы атрымоўваем ваенную форму, а праз нейкі час перавозяць нас у Варашылаўград. Сюды трапляе і Алесь Сідарук, з якім я служыў у адной роце.

У Варашылаўградзе затрымоўваемся да чэрвеня 1941 года. Тут праходзім абучэнне. А калі пачынаецца вайна, наш полк накіроўваецца ў раён Харкава, а пасля на Дон. Наступіў 1942 год. Немцы безупынна ідуць наперад. Савецкая Армія адступае. І ўсё далей заглыбляецца ў рускую зямлю наш зямляк Мікалай Бішчук.

Ён далей так успамінае:

— У раёне Чыгуева немцы высадзілі моцны дэсант. Мы трапілі ў акружэнне. Толькі 7 км засталося, каб закрыць кальцо. І, карыстаючыся з гэтай люкі, мы вырываемся. Адступаем пад Растоў, а адтуль перавозяць нас у Новасібірск.

У 1943 годзе Ванда Васілеўская арганізуе Войска Польскае. Мікалай Бішчук, як і многа іншых, уступае ў яго рады. І ўжо як салдат ВП гоніць немцаў аж да самага Берліна. Яго баявы шлях вядзе праз Замосць, Люблін, Каліш, Вроцлаў...

— Вясною 1945 года мы ўступаем на тэрыторыю Германіі, — працягвае ўспаміны М. Бішчук. — І падыходзім да Берліна. Аднак не суджана мне было пабываць у тыя дні ў сталіцы Рэйха. Ужо з яго прыгарадаў перакідаюць нас у Пётркуў Трыбунальскі з батальёнам сувязі, у якім я служу, а канкрэтна ў Чэнстахову на эксплуатацыю тэлефоннай лініі Берлін-Варшава-Масква. І тут канчаецца мая ваенная служба. Мяне ў сакавіку 1946 года дэмабілізуюць з арміі. Вяртаюся дамоў у Кузаву...

Не суджана было аднак і спакойна жыць Мікалаю Бішчуку. Маці загінула ў вайну, а бацька, ажаніўшыся з другою, выязджае ў Савецкі Саюз, забіраючы двух сыноў. Прадае хату і ўсю гаспадарку.

У 1947 годзе Мікалай жэніцца, а ў наступным, пры родах, паміраe жонка. Застаецца сын. Як жа выхоўваць малое дзіця нявопытнаму бацьку? Бішчук аддае сына пад апеку Хрысціны Раманчук, а сам займаецца гаспадаркай. Праз год жэніцца другі раз з дзяўчынай з Белай Стражы Марыяй Казачук. Атрымоўвае ў пасаг хату. Памалу пачынае станавіцца на ногі.

— Вось мой жыццёвы шлях, — канчае размову мой субяседнік. — Не быў ён засланы ружамі.

Зараз Мікалай Бішчук ужо на пенсіі. Аднаго сына ажаніў, а з другім жыве на старой сялібе. Пабудаваў сыну прыгожы мураваны дом. Жыве ў дастатку.

Ул. Сідарук

ABBA

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказвала Гражына Кайдэвіч з Нараўкі.

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, звяртаюся да цябе са сваімі клопатамі. Пайшла я на стадпёўку са сваім хлопцам. Спачатку было вельмі добра. Сядзелі мы з Віцем адны пры століку. Віця танцаваў толькі са мной. Але сапсавалася ўсё, калі падсела да нас спозненая пара. Дзяўчына прыйшла з хлопцам, але адразу, як толькі селі, яна пачала цікавіцца Віцем. Я думала, што гэта толькі хвілёвае, зараз пройдзе. Але дзе там. Пачалі іграць, і Віця ўзяў яе танцаваць. Тут ужо ва мне ўсё закіпела. Яе хлопец адразу ж узяў танцаваць мяне. Але не да танца мне было. Я ўвесь час глядзела на іх, яны гаварылі нешта, але я не магла зразумець. Кончыўся танец, і мы селі на месцы. Я сядзела, злосная на цэлы свет. Усё ж, калі Віця прыйшоў на стадпёўку са мной, дык павінен жа і быць са мной увесь час. Зайгралі чарговы танец. Тая дзяўчына танцавала са сваім хлопцам, а Віця папрасіў мяне. Але я адмовілася. Мяне трэсла з нерваў. Я тут жа выйшла з залы і вырашыла ісці дамоў. Думала, што і Віця пойдзе за мной. Пачакала, адышоўшы некалькі метраў, але яго не было. Ён астаўся ў зале. Мне стала вельмі крыўдна і, моцна плачучы я адна прыйшла дамоў. На другі дзень прыйшоў да мяне Віця і сказаў, што я нарабіла яму сораму Праўда, калі я ўжо крыху ахаланула ад той злосці, то і мне здалося, што мо крыху пераўвялічыла я ўсё гэта. Але ўсё ж здаецца мне, што гэта не я, а Віця паступіў брыдка. А што ты, Сэрцайка, на гэта скажаш?

Вера

Вера, гэта ты якраз паступіла неўласціва. Гэта няпраўда, што калі ты ходзіш з хлопцам, ён ужо павінен трымацца толькі цябе, не затанцаваць, не загаварыць з іншай дзяўчынай. На забавах гэта проста немагчыма. Што ж гэта была б за забава, калі б хлопцы танцавалі толькі са сваімі дзяўчатамі і толькі з імі гаварылі. Праяўляецца ў цябе празмерная зайздрасць. Калі ў далейшым так будзеш паступаць, дык слабая надзея, каб Віця цябе трымаўся. Празмерная зайздрасць не толькі нарачоных, але і цэлыя сем'і разбівае.

Сэрцайка

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Бацька даў сыну ў горадзе пляц, на якім сын пабудаваў дом на адну сям'ю і пражывае ў ім. Нядаўна памёр яго бацька. Фінансавыя ўлады прыслалі сыну загад на спадчынны падатак. Сын лічыць, што падатак наложаны няправільна, паколькі дом з'яўляецца яго ўласнасцю. Як гэту справу вырашае закон?

АДКАЗ: Перанесці ўласнасць пляца можна толькі натарыяльнай умовай. Паколькі ў гэтым выпадку ўмова гэткая не была заключана, бацька надалей астаўся ўласнікам пляца, а тым самым стаў уласнікам дома, пабудаванага сынам, бо згодна з правам будынак з'яўляецца ўласнасцю таго, на чыім грунце ён знаходзіцца. Таму ў асноўным падатак ад спадчыны ў гэтым выпадку належыцца. Аднак да асновы, на якой аблічваецца падатак, не павінна залічацца вартасць будынка, пабудаванага сынам. Гэта вынікае з арт. 7 закону з 19.XII.1975 г. аб падатку ад спадчын і даравальных запісаў, паводле якога ад вартасці прадмета спадчыны адлічваецца доўг. Такім доўгам з'яўляецца выдатак сына на будову дома, які быў бы абавязаны сплаціць бацька, калі б хацеў вярнуць свой пляц. Паколькі сын залічваецца паводле закону да I падатковай групы, калі б пляц быў варт не больш 50 тысяч злотых, быў бы ён звольнены ад падатку.

Вер-не-вер

Сніцца мне, што іду я дарогаю, а насупраць мяне два сабакі стаяць і грызуцца. Я перапалохалася і падумала, што лепш пачакаю, каб тыя сабакі адбеглі. Аж тут бачу, што з другога боку ідзе мая знаёмая. Я ёй крыкнула, каб яна не ішла. Яна мяне не паслухала, толькі махнула рукой, а з гэтых двух сабак зрабілася трое мужчын, а побач стаялі два стагі сена. Мы з знаёмай пайшлі каля тых стагоў, і я прачнулася.

Рэната

Астроне! Сніцца, што я ў хаце цесцяў (яны ўжо не жывуць). У хаце цёшча і цесць — жывыя. Але хтосьці з іх мае памерці, і я на пахаванне прывезла селядцоў. Селядцы гэтыя надзвычай прыгожыя, тлустыя. Палажыла я іх на лаве і любуюся імі ды гавару: „Глядзіце, якія прыгожыя селядцы“.

Марыся

Рэната! Ці ты не маеш нейкіх ворагаў у мужчынска-дамскіх справах? Думаю, што ёсць тут нейкая кабеціна (а можа гэта нават тая твая знаёмая...). Цешся, бо ў гэтай баталіі ты ўсё ж выйграеш, паколькі тое сена абазначае для цябе поспехі ў справах.

Марыся! Хаця сніць нябожчыкаў — гэта добра, усё ж можа цябе ці кагось з тваіх блізкіх зваліць нейкая хвароба. Разгляньса навокал.

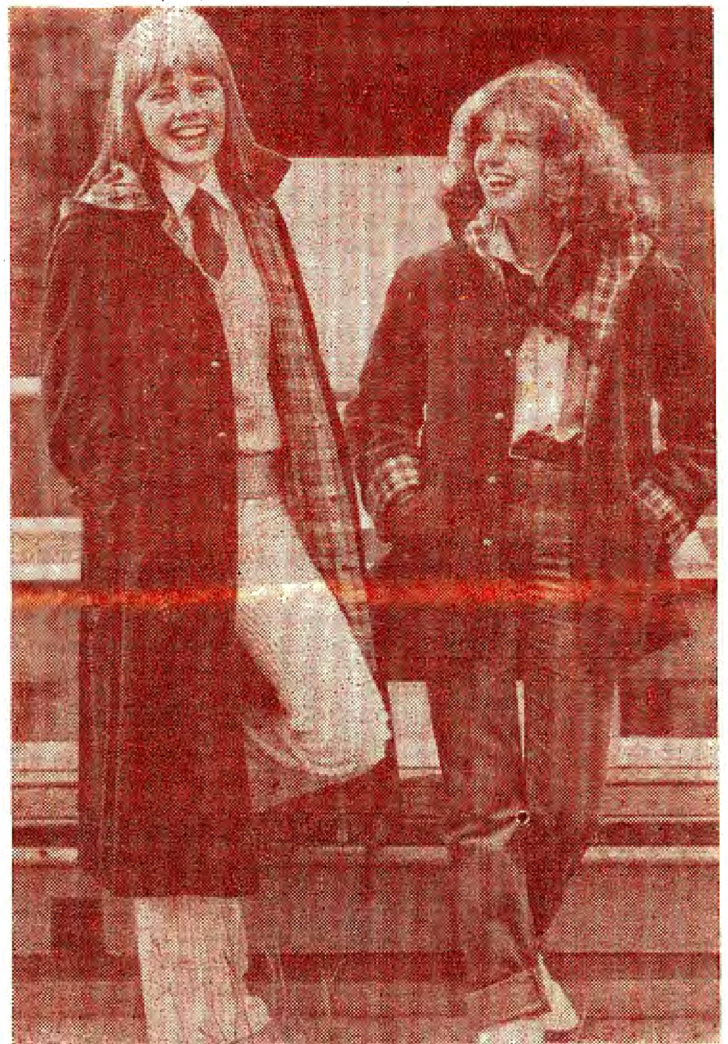
Астрон

З вельвету

Модны ў апошні час вельвет посіць пераважна моладзь. Можа быць ён тоўсты (шырокія палоскі), можа быць сярэдні, а нават і зусім дробненькі. Асабліва ахвотна шые моладзь з вельвету штаны, розныя куртачкі і паліто. Усё гэта зразумела, мае спартыўны характар, але пры сённяшняй модзе моладзі толькі гэтага і трэба. Такія паліто ці курткі робяць на нейкай цікавай падкладцы, дзякуючы якой атрымліваецца адпаведны, модны выгляд. На нашых здымках у якасці аздобнай падкладкі выкарыстаны матэрыял у клетку, але вельмі прыгожа выглядаюць вельветавыя рэчы, напрыклад, на штучным футры.

Колеры: гнілыя зялёныя, бурыя, шэрыя, карычневыя розных адценняў, выбляклыя бардовыя і г.д.

Сяброўка

Тайны другой сусветнай вайны

Доктар Родэ змоўк. Усміхнуўшыся, ён акінуў позіркам прысутных. Госці былі расчараваны. Яны чакалі гісторыі, ад якой кроў стыне ў жылах.

— Цікавая гісторыя. Імператар Вільгельм меў рацыю, аддаўшы перавагу зброі, а не янтару. Дзякуючы яму сёння мы з вамі тут, — заўважыў намеснік гаўляйтэра Гросгер. — Аднак вы абяцалі расказаць нам аб праклянцці.

— Праз некалькі гадоў пасля таго, як пакой заняў сваё месца ў замку Манбіжу, кансерватары палаца з жахам заўважылі, што некаторыя пліты пачалі крышыцца, — спакойна працягваў Родэ. Пры гэтым паведамленні з імператарам ледзь не здарыўся ўдар. Ён прызначыў спецыяльную камісію экспертаў. Тыя ўстанавілі, што янтарны пакой крыва ўманціраван. Да таго ж Шлютэр і Тусо не забяспечылі кансервацыі сцен і патрэбнай вентыляцыі. Было выяўлена, што сцены падточвае грыбок, які пачаў ужо падбірацца да янтару.

Суд вынес прыгавор. Архітэктар Шлютэр быў прыгавораны да пажыццёвага выгнання, а скульптар Тусо — да пажыццёвага зняволення. Першы памёр у выгнанні, удалечыні ад радзімы, а другі памёр у турме. Легенда гаворыць, што калі быў зачытаны прыгавор, Шлютэр і Тусо праклялі твор сваіх рук, імператара Фрыдрыха і суддзяў.

Мінула некалькі гадоў і, як я ўжо ўспамінаў, Янтарны пакой апынуўся ў Расіі. Праклянцце, што вісела над шэдэўрам, дало знаць аб сабе. У знак удзячнасці цар падарыў нашаму імператару сто грэнадзёраў — прыгонных сялян. Ніводзін з іх ніколі больш не ўбачыў родную зямлю. Усе загінулі на полі бою.

У 1760 годзе для кансерватарскіх работ былі наняты шэсць кенігсбергскіх майстроў. Старыя гарадскія хронікі паведамляюць, што ўсе яны загінулі трагічнай смерцю.

Нейкі час было спакойна. Але аднойчы царыца Лізавета загадала перанесці пакой у Царскае Сяло. Твор разабралі на асобныя элементы, і гвардзейцы, узваліўшы іх на плечы, з вялікай асцярожнасцю прамаршыравалі дваццаць адзін кіламетр да Царскага Сяла. Ніводзін з іх, як гаворыць легенда, не памёр сваёй смерцю. Цікава таксама, што кансерватары пакоя і маршалы Кацярынінскага палаца памерлі раптоўна і ў росквіце жыцця.

Доктар Родэ скончыў свой расказ і паглядзеў на точаную ножку бакала. Знешне ён быў спакойны, хоць і яму, і ўсім астатнім здавалася, што і на іх паў чорны цень.

— Пан Родэ, чаму вы не расказалі пра гэта раней? — прагаварыў, нарэшце, Кох.

НОВАЯ РОЛЯ ПАЛІНЫ КУЛЬЖЭНКА

Кіеў, заняты немцамі стаў асіным гняздом інтрыг і спекуляцый украінскіх нацыяналістаў усіх масцей, якія, вярнуўшыся з эміграцыі, спрабавалі стварыць урад пад крылом рэйхслейтэра і міністра ўсходніх тэрыторый Альфрэда Розенберга. Гэтаму энергічна перашкаджалі Кох і Гімлер. Апошні, падбухтораны Кохам, забіваў у самым пачатку кожную спробу стварыць „украінскі ўрад“, неадкладна саджаў у турмы будучых міністраў.

Сярод тых, хто апынуўся на службе немцаў, была нейкая Паліна Аркадзьеўна Кульжэнка, родам з багатай дробнабуржуазнай сям'і. Напярэдадні першай сусветнай вайны яна скончыла тэатральнае вучылішча. Пасля рэвалюцыі на ўвесь голас хваліла Савецкую ўладу, як аказалася, дзеля таго, каб паступіць ва ўніверсітэт. Скончыўшы аддзяленне мастацтвазнаўства, яна працавала потым навуковым супрацоўнікам у кіеўскіх музеях і выкладала ва універсітэце. І хоць з цягам часу яна змірылася з Савецкай уладай, у глыбіні душы заставалася ўсё ж палітычнай эмігранткай. А таму не дзіўна, што яна, не задумваючыся, прыняла прапанову супрацоўнічаць з немцамі. Акупацыйныя ўлады прызначылі яе „навуковым дырэктарам“ ва ўпраўленне музеяў. У брудную справу калабарацыянізму ўцягнуў яе вядомы нам спец да грабяжу каштоўных твораў мастацтва фон Кюнсберг.

„ПЛАН ТЭРСІТА“

Пачаўшы работу, дырэктар украінскага філіяла „Айнзацштаб рэйхлейтэр Розенберг“ Паліна Кульжэнка атрымала распараджэнне ўзяць на ўлік усе каштоўныя помнікі, што знаходзяцца на тэрыторыі Украіны. Гэта была цяжкая справа. Работнікі сабатавалі і ўносілі ў спіс фальсіфікаты і звычайныя творы, якія не мелі вялікай каштоўнасці, стараліся зацягнуць гэту інвентарызацыю, спрабуючы тым самым выратаваць каштоўныя помнікі.

Летам 1943 года фон Кюнсберг прыслаў тайную тэлеграму, у якой паведамляў Кульжэнка, што нямецкая контрразведка раскрыла „бальшавіцкую змову“, мэтай якой — знішчыць музеі і помнікі культуры. Фон Кюнсберг паведамляў, што нямецкія ўлады занепакоеныя гэтым фактам, пастанавілі „выратаваць“ і „часова ўзяць пад апеку“ творы, вывозячы іх у рэйх да заканчэння вайны. Ён прасіў Кульжэнка паклапаціцца аб скрынях і пакуллі. Калі ўсё будзе гатова, прыедзе другая рота Айнзацштаба, каб запакаваць і вывезці каштоўныя творы. Аперацыя называлася „План Тэрсіта“...

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

У ДУБЯЖЫНЕ

У студзені давялося мне праязджаць праз Дубяжын пасля мяцеліцы. Ад чыгуначнага прыпынка Падбеле да канца вёскі вуліца і грэбля былі ачышчаны ад снегу на ўсёй сваёй шырыні, хоць ты каціся! А калі зноў замяло снегам, адразу нанава была чышчана. Дубяжынцы кажуць, што ніводнай яшчэ зімы тут не было так чыста, як цяпер. А ўсё дзякуючы алякшоўскай жвіроўні.

(ус)

У Крывяцічах па старому звычаю

Па старому звычаю ў Крывяцічах на Каляды калядавалі дзеці і моладзь. Гэта вельмі прыемна, што вёска трымаецца цікавых звычаяў, што не гіне тут традыцыя хадзіць са звяздою. Звёзды, як і кожны год, былі прыгожыя, цудоўна каляровыя. Было на што паглядзець і парадавацца. Гэта тым больш цікава, што ў недалёкіх ад Крывяціч сёлах гіне звычай хадзіць калядаваць са звёздамі.

Іван Кірызюк

Вечарына ў школе

У пачатковай школе ў Пашкоўшчыне адбылася ёлка. Было вельмі прыгожа. На славу ўдалася мастацкая частка і забава для дзяцей з Дзедам марозам і падарункамі. Самымі выдатнымі вучнямі, якія прымалі ўдзел у гэтай вечарыне, былі Міраслаў Кабрынец з VII класа, Ніна Бранько з VI класа, Яўгенія Шымчук з VII класа і Гражына Бурыла з I класа. Растуць нашы маладыя на пацеху бацькам і ўсім людзям.

Восень

З Орлі кругом дарогі чыстыя бягуць

У час зімовых завей дарога Крывяцічы—Орля увесь час была праездная. Мясцовая сельсуполка мае цяжкі гусенічны цягач, які адснежваў дарогі.

Вялікую ўвагу прысвячае праезднасці дарог у гміне начальнік гміны ў Орлі. Дзякуючы гэтаму сяляне маглі прывозіць без перашкод у Орлю закантрактаваную жывёліну, малако, маглі купляць вугаль, хлеб, мінеральныя ўгнаенні. Як сцвярджае начальнік гміны ў Орлі мгр Мікалай Зіневіч: „...мы выкарыстоўвалі і выкарыстоўваем усе даступныя нам машыны і сродкі, каб дарогі ў гміне былі праездныя“.

Іван Кірызюк

З'езд карэспандэнтаў

З'езд, якім бы ён не зваўся,
Справаздачаю пачаўся.
Валкавыцка, мілы Божа,
Пачала падлік прыгожа:

— Дзякуй вам, карэспандэнты,
За заметкі і за вершы,
Што й „Парнасік“ не злаваўся,
У кожнай „Ніве“ аб'яўляўся.

І авангард вялічае:
Панфілюка называе,
Вайсковіч таксама тут,
А за імі Сідарук.

Рудчык бегае кругом
З мікрафонам і пяром.
Здымкі жа Шаховіч робіць,
Імі „Ніву“ прыаздобіць.

З'езд прыемна прадаўжаўся.
Кожны як умеў, стараўся
Абяцаў у гэтым годзе
Больш пісаці аб народзе,

Бракаробаў, бюракратаў
Выганяць з куткоў па хатах,
І сказаць: няма вам месца,
Хоць уцячэш за вёрст ты дзвесце!

М. Лук'янюк

Урачыстасць гарцэраў

У гайнаўскім белліцэі адбылася вельмі важная школьная ўрачыстасць. Гэта быў збор усяго гарцэрскага шчэпу. Быў ён прысвечаны 141 гадавіне нараджэння героя нашага гарцэрскага шчэпу Кастуся Каліноўскага, а таксама спалучаўся з патронам беластоцкай харугвіі ЗГП, вельмі блізкім супрацоўнікам Кастуся Каліноўскага, Валерыем Врублеўскім.

Кастусь Каліноўскі — гэта вялікі барацьбіт за вызваленне беларускага народа з-пад сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту. Гэта ён, Кастусь Каліноўскі, быў арганізатарам паўстання на Беларусі. Так, як і Эліза Ажэшка, Станіслаў Манюшка, Адам Міцкевіч, Тадэуш Касцюшка, Валерый Врублеўскі і іншыя вялікія постаці, Каліноўскі выйшаў з беларускай зямлі. Ён пакінуў след у гісторыі беларускай літаратуры як таленавіты публіцыст, аўтар рэвалюцыйных адозваў і пракламацый.

Урачыстасць наша адбылася пасля ўрокаў. Вучні і настаўнікі сабраліся ў школьнай гімнастычнай зале. Гарцэры выступілі ў гарцэрскіх мундзірах. Прысутнічала камендант гайнаўскага гуфца Альжбета Лукашук.

Арганізацыяй збору занялася рада шчэпу, якой кіраваў настаўнік і камендант шчэпу Аляксей Харкевіч. У падрыхтоўцы мантажа прыняў удзел школьны гістарычны гуртод, якім кіруе настаўніца мгр Зінаіда Петручук.

Спачатку дружыновыя прадставілі справаздачу, якую намеснік каменданта шчэпу па справах дружын Бася Младзяноўская перакажа ў рапарце дырэктару ліцэя мгр Уладзіміру Сцепанюку. Потым другна Галіна Ярмоцік прадставіла парадак збору.

Гарцэры першых класаў выступілі, каб скласці гарцэрскае абяцанне, а потым вучні першых і другіх класаў прысягалі на вернасць ідэалам героя шчэпу — Кастуся Каліноўскага. Гарцэрскае абяцанне складала 32 асобы гарцэрак і гарцэраў. Паўтаралі яны словы абяцання за камендантам шчэпу. Пасля гарцэры гэтыя атрымалі гарцэрскія крыжы, якія ўручалі дырэктар школы і наш госць камендант гуфца.

Урэшце пасярэдзіне залы запаліўся касцёр, праўда, штучны, а ўсё ж для нас быў гэта касцёр. Вакол яго села ўся моладзь, расселіся ўсюды: на лавачках, на падлозе, на матрацах. І тады вучаніца, якая прымае ўдзел у школьным гістарычным гуртку, зачытала даклад аб жыцці і рэвалюцыйнай дзейнасці Кастуся Каліноўскага. Даклад яе быў узбагачаны ўрыўкамі з „Мужыцкай праўды“ і вершамі героя. Быў таксама прачытаны даклад пра блізкага супрацоўніка Кастуся — Валерыя Врублеўскага. Усё перапляталася вельмі прыгожымі гарцэрскімі і беларускімі песнямі. А выконваў гэтыя песні наш школьны хор.

Антаніна Харкевіч

ПЕРАДЫШКА Ў БЕЛАВЕЖЫ

Па ініцыятыве аддзела сацыяльных спраў Ваяводскага прадпрыемства турыстычных паслуг у Беластоку пры выдатнай падтрымцы дырэктара прадпрыемства, 55 асоб — працаўнікоў гэтага прадпрыемства і членаў іх сем'яў цудоўна адпачывалі два дні 20-21 студзеня на куліку ў Белавежы. Адбыўся баль з фантавай латарэяй. Даход з яе. 2000 злотых. удзельнікі — працаўнікі прадпрыемства перадалі на Цэнтр здароўя дзіцяці. Фанты для гэтай латарэі выканалі самі працаўнікі прадпрыемства. Было весела, карысна і прыемна.

(т)

АБАРВАНЫ ДРОТ

У Чыжах у самым канцы вёскі пры дарозе ў напрамку вёскі Лушча ад пачатку вясны мінулага года ляжыць абарваны дрот радыёлініі. Ніхто не паклапаціўся, каб яго направіць, бо быў і загад аб ліквідацыі радыёпрыёмнікаў, якія працуюць пры дапамозе радыёправадоў.

У гэты паскручваны дрот усё лета пешаходы траплялі, як зайцы. Цяпер ляжыць снег і нічога не відаць. Але будзе новая вясна хутка. Трэба, каб манцёры звязалі той дрот, бо людзі разбяруць яго на грамаадводы.

Я. М.

БУДЗЕ ЛЕПШЫ ЧАС

Людзі ездзяць штораз больш і часцей. Усё больш людзей даязджае на працу ці ў школу. Беластоцкі ПКС адкрывае новыя лініі, пускае новыя аўтобусы. Але здаецца нам, што ўсяго гэтага яшчэ замала.

Пачнем ад пачакальні ПКС у Беластоку. Калі на двары дождж або холадна, у пачакальню цяжка ўціснуцца. Тыя, што хочуць купіць білет, не могуць падыйсці да аконца з надпісам „Інфармацыя“. А калі нават ужо і праціснешся, аконца ўбачыш закрытае і завешанае. Хто аднак упарта хоча даведацца, таўчэцца каля аконца, праз якое шафёры падаюць дзяжурнаму свае карты працы. Людзі карыстаюцца дабрадушнасцю дзяжурнага і ў яго просяць адказаў на розныя свае сумненні. Гэтых цяжкасцей нельга ліквідаваць зусім, бо пачакальня старая, а аўтобус можа па дарозе сапсавацца. Але прыглядаючыся да штодзённай працы ПКСаў, можа ў чалавека нарадзіцца крытычны погляд.

Вось канкрэтны прыклад. 16 снежня 1978 года, першая пасля поўдня. Як заўсёды, на станцыі ў Харошчу чарга спакойная, культурная, але таксама, як звычайна, на станцыі нумар 9 (на Гайнаўку) людзі вылезлі аж на пляц, многа іх, хаос. Якая ж прычына? Простая. Аўтобус у Гайнаўку, які павінен быў ад'ехаць у 13.50, не ад'ехаў. Прайшлі мінуты, і падалі аб'яву, што аўтобус той будзе спознены. Наступны аўтобус у Гайнаўку а гадз. 14.50. У гэты дзень прыехаў пунктуальна. Шафёр стаў у дзвярах, кінуў у натоўп людзей некалькі востраых слоў, забраў тых, што на яго гадзіну і ад'ехаў.

Аўтобус, які меў ад'ехаць у 13.50, прыехаў на станцыю ў 16.00. Быў гэта стары, усім знаёмы даязджаючым людзям „САН“, самімі шафёрамі насмешліва названы „экспрэс“. Ну, і далей сітуацыя паўтараецца. Кандуктар становіцца ў дзвярах, бярэ людзей з білетамі, закрывае дзверы і ад'язджае. На станцыі застаецца каля 30 чалавек, якія ж таксама хацелі паехаць. У мяне, на шчасце, быў білет, і мне ўдалося ад'ехаць. Мая падарожная прыгода закончылася толькі трыма гадзінамі чакання.

Але сітуацыя, калі аўтобус спазняецца на цэлыя гадзіны, на станцыі № 9 паўтараецца вельмі часта. Бывае, што купляеш у „Орбісе“ „білет на два тыдні наперад і потым якраз той аўтобус у той дзень не ходзіць. А іншым паехаць, няма мовы, хіба што...

На іншых маршрутах такога балагану няма. Вельмі рэдка спазняюцца аўтобусы на станцыі нумар 8 — на Бельск. Знаёмы шафёр са школы сказаў мне некалі, што на Гайнаўку ездзяць самыя „граты“ і ездзяць, як хочуць. Можа гэта і праўда. Але што ж, чакаем лепшага. І дзякуем ПКСу і за такія паслугі.

Ан

Кацярына Іванюк. „Нівы“ з календаром, на жаль, няма ўжо нідзе аніводнага нумара. Беларускае таварыства выпшле вам за заліччэннем паштовым каляндар-кніжку. Адносна падпіскі на „Ніву“, то можна яе выпісваць на год, на паўгода, але таксама і на квартал. Так што не чакайце „Ніву“ ў кіёску, а выпішыце яе на бліжэйшы новы квартал у пісьманосца.

„Крас“. З прыемнасцю прачыталі ўсе вашы матэрыялы. Думаем, што будзеце пісаць да нас пастаянна. Адносна красворда: ён цікавы, толькі патрэбны нам адказы, каб праверыць вашы заданні па гарызанталі і вертыкалі. Прышліце адказы. Таксама падайце сваё імя, прозвішча і адрас. Мы абавязкова хочам з вамі скантактавацца.

Караль Дзедзік, Плянта, **І. Анішчук**, Максімоўшчына, **Юры Пашко**, Тыневічы. Вашы матэрыялы вельмі добрыя. Сардэчна вітаем вас як нашых карэспандэнтаў. Жадаем поспехаў. Чакаем новых матэрыялаў.

Дзеці ў снезе купаліся

Многа снегу і невялікія маразы запрашалі на свежае паветра ў рамах акцыі „Белыя канікулы“. Вельмі папулярнымі сталі кулікі, спалучаныя з гульнёй на снезе. У апошнюю нядзелю студзеня з Супраслі выехаў на лясны шлях маладзёжны кулік чыгуначнай жыллёвай спулдзельні. Удзел прыняло 45 асоб — члены розных гурткоў зацікаўлення з беластоцкіх пасёлкаў: „Прывакзальны“, „Маладых“, „Антанюкоўскія сады“.

У лесе на снезе распалілі касцёр. Пяклі і елі каўбаскі. Адбыліся гульні на снезе, між іншым, зімовы трохбой. Гульні прыдумаў і арганізаваў сакратар пасялковага гуртка ТККФ. Усе былі вясёлыя і шчаслівыя. Спявалі песні пад гукі гармоніка. Аж вяртацца не хацелася ў шэры горад. А калі ўжо ехалі назад, не было канца пытанням да інструктара Галіны Кот, калі будзе наступнае такое свята...

(м)

Кавалак шкла ў бутэльцы

ГС у Нараўцы дастаўляе піва і мінеральныя воды ўласнай прадукцыі ў крамы ГС у Нарве, між іншым, і ў краму ў вёску Белкі. Калі Міхал Амельянюк узяў 20 студзеня 1979 года бутэльку квік-колі, у ёй у сярэдзіне былі кавалкі шкла даўжынёй каля двух сантыметраў, хоць бутэлька была цэлая.

Высылаю этыкетку ад той бутэлькі, дзе знаходзілася шкло.

М. Лук'янюк

Ад рэд. Этыкетка этыкеткай, а хацелася б сваімі вачыма ўбачыць такую бутэльку. Яе пакупнік бадай даставіў яе цэлую прадуцэнту.

ПАЭЗІІ НЕ НАВУЧЫШСЯ, КАЛІ ЯЕ Ў ГАЛАВЕ НЯМА

Спачатку „Палоска дзядзькі Кваса“ паказалася мне нецікавай, замудрай і неразборлівай, нават пісаў я аб гэтым у „Ніву“. Як кажуць, чалавек вучыцца на памылках. Цяпер інакш думаю аб крытыцы Дзядзькі Кваса і коратка скажу: яна вострая і справядлівая. Вось хаця б палоска ад 14 студзеня 1979 г. № 2 (1194) пад загалоўкам „Чаму я ўзяўся за крытыку“, дзе дзядзька Квас па-сапраўднаму паласнуў „па акадэміках — вучоных літаратарах“, якія выдаюць сябе за паэтаў (не ўсе), бо пакончылі вузы і розныя факультэты і „навучыліся паэзіі“. Аднак гэтаму не навучышся, калі ў галаве бракуе таленту і башка не варыць. Кожны з гэтым згодзіцца. Так, вершы Яшы Бурша сапраўды былі не разбяры-бяры, а вось вершы дзядзькі Кваса, чалавека, які ўсё жыццё корпаецца на сваіх загонах, топча гной вакол сваіх конікаў, каровак і свінак, его вершы прыгожыя і меладыйныя. І не адзін „белавежац“ можа яму пазайздросціць стылю і таленту. У сусветнай літаратуры падобнае тварылася і сёння творыцца, хаця ў меншай меры, бо з навукай сёння куды лягчэй.

Калі так думаю і пішу пра дзядзьку Кваса, лезуць мне ў галаву вялікія класікі мінулага ў літаратуры: Максім Горкі, Мікалай Астроўскі ці Аркадзь Гайдар... Як даступны людзям іх творы! А возьмем Мікалая Гогаля, які цудоўна ён пісаў. А найбольшы з усіх — Аляксандр Пушкін! Хоць і дзівак ён быў нейкі, бо падумаць толькі, па-дзіцячаму амаль выклікаў свайго ворага на паядынак, нейкага там француза Дантэса, а ўсё на тое, каб абараніць гонар сваёй жонкі Наталлі Ганчаровай. І сёння яшчэ невядома, ці сапраўды яго Наталля была яму вернай жонкай. Хутчэй, што не. Паядынак трагічна закончыўся для Пушкіна, а Дантэс дажыў да глыбокай старасці.

А ўсё ж мала верагодна, каб нарадзіўся ў нашыя часы другі падобны геній, якім быў Аляксандр Пушкін.

М. Панфілюк

Імпартгумар

СТЫМУЛ

Пажарная дружына ў калгасе добраахвотная. Такая добраахвотная, што падахвоціліся туды некаторыя з кампаніі абібокаў і п'яніц.

Перад раённым аглядам загусарылі і не прыкмецілі, як ад маланкі загарэўся цялятнік. Пасля пахмелля пакуль разварушыліся, сабраліся, пакуль даехалі, ад будыніны — адны галавешкі... Балазе, што цяляты былі на пашы.

А цераз дзень трэба ехаць у раён. Агляд. Праверка гатоўнасці. Там будуць сельскія дружыны з усяго раёна. Будуць усіх аглядаць, правяраць. Спаборніцтва.

Гора-пажарнікі едуць у раённы цэнтр, уздыхаючы, — ні жывыя ні мёртвыя.

А калі пачаўся агляд, нашай пажарнай дружыны было не пазнаць: ліха спраўляліся яны са сваімі абавязкамі! Вокамгненна разматалі кішку. Бочкі з вадою з'явіліся, нібы з-пад зямлі. Струмень, патрэскваючы аўтаматычнай чаргой, ледзь не дастаў самых суддзяў, якія сядзелі за трое гонаў ад умоўнага пажару.

Маланкава яны ўпраўляліся, завіхаліся... Лазілі па драбінах і па сцяне, як вавёркі па дрэве...

— Малайцы! Вельмі добра, цудоўна! — з захапленнем сказаў галоўны арбітр. — Вось каго возьмем за прыклад. Кругом пяцёркі... Будзе каму прысудзіць першае месца. І выдадзім грашовую прэмію! Арлы-хлопцы!

Іван Грамовіч

— *Колькі раз табе паўтараць: падслухоўваць брыдка!*

ГУМАР З БАРАДОЮ

Адзін пячнік клаў печ. Паложыць цагліну, пастукае па ёй кулаком і кажа:

— Быццам і была тут.

Паложыць другую, пастукае кулаком і зноў:

— Быццам і была тут...

Назаўтра прыходзіць — печ развалілася.

Пячнік пачухаў патыліцу і прамармытаў:

— Гм... Быццам і не была тут.

Задрыпісар здзіўляецца: пакуль напішаш дрэнную кнігу, колькі прачытаеш добрых!..

НІЎКА

— *Мілая, у мяне цэлыя чатыры такты паўзы. Можа, сустрэнемся?*

РАЗЗЛАВАЎСЯ

Кастусь прыходзіць дамоў з работы змрочны. Жонка ўжо накрыла стол. Ён гаворыць:

— Здымі кашу са стала, маці.

— Навошта?

— Здымі, кажу. Я зараз стукну кулаком па стале, злы я вельмі.

З АНКЕТЫ

„— Якое ў вас вучонае званне?"

— „Homo sapiens".

Без слоў.

СВЯТАЯ НАІЎНАСЦЬ

Бабру Ліса спявала:
— Цябе я пакахала...
Зарплатаю ягонай
Панчоху напіхала.
Купіўшы легкавуху,
Ліса хвастом вільнула.
Бабёр пашкроб за вухам...
— ...Здаецца, падманула.

Пятро Сушко

ПРА ДОЖДЖ

Прыезджы пытаецца ў прабягаючага хлапчука:

— Тут у вас калі-небудзь дождж канчаецца?

— Не ведаю, — адказвае той, — мне яшчэ толькі дзесяць год.

ДЗЕ РЭШТА?

Бацька: — Сёння да мяне прыходзіў малады чалавек, які хоча з табою ажаніцца.

Дачка: — Толькі адзін? Я ж пасылала да цябе чатырох, каб ты мог выбраць!

КУЛЬТПАХОД

Апраналіся салдаты,
Нібы на парад.
Перад строем выступае
Маладзы камбат:
— Цяжка будзе, вельмі
цяжка,
Знаю, хлопцы, сам,
Што напружыць усю волю
Давядзецца вам.
Ды ніхто спыніць не зможа
Нашага байца —
Дасядзець нам давядзецца
П'есу да канца...

Паўло Глазавы

СЯМЕЙНАЕ ЖЫЦЦЁ

— Відаць, яны не вельмі шчаслівыя — часта сварацца.

— Не, у асноўным гэта добрая сям'я. Спрачаюцца толькі аб тым, хто каго ашчаслівіў.

З „Весніка Задрыпоніі"

АБ'ЯВА

Сёння ў клубе нашага прадпрыемства адбудзецца сустрэча з дырэктарам. Уваходная плата 3 зл.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— Ты ведаеш, мілы, — сказала жонка мужу, — я мару ўбачыць Рым. Як ты думаеш, колькі гэта будзе каштаваць?

— Нічога, — адказаў муж.

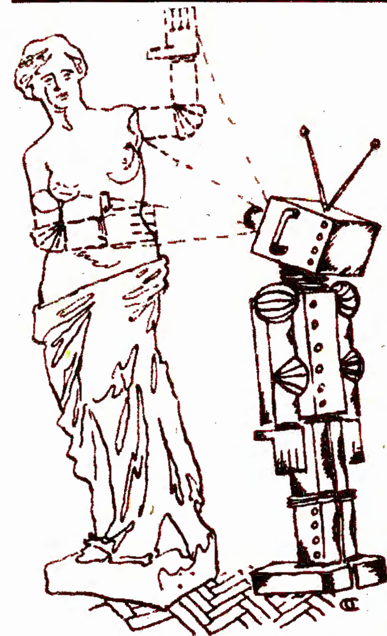
— Як гэта нічога?

— А вельмі проста. Мары нічога не каштуюць.

*

— Цар Пётр I спаў усяго пяць гадзін у суткі, а ты і на рабоце носам клюеш...

— То ў яго ж тэлевізара не было!

— *Дамысліў...*

— *Каб іх чорт узяў! Наш аўтамабіль укралі!*

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Пятра Засіма з Беластока змяшчаем песню

ТРИ ТАНКИСТА

Стихи Б. Ласкина,
Музыка Дм. и Дан. Покрасс

На границе тучи ходят хмуро,
Край суровый тишиной обьят.
У высоких берегов Амура
Часовые Родины стоят.

Там врагу заслон поставлен прочный,
Там стоит отважен и силен,
У границ земли дальневосточной
Броневой ударный батальон.

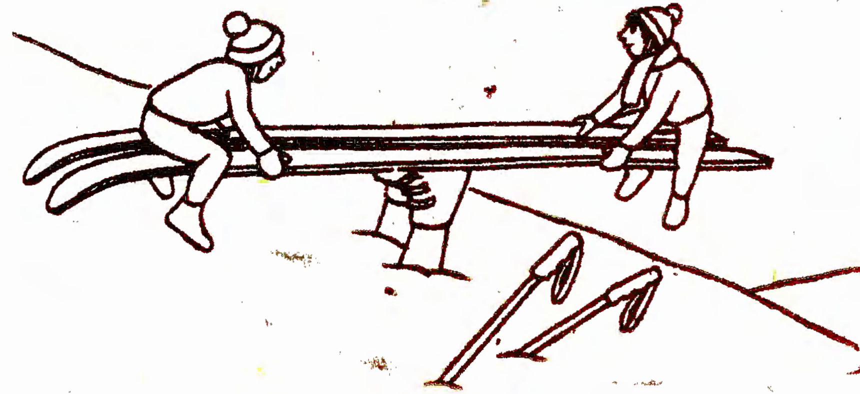
Там живут — и песня в том порука —
Нерушимой крепкою семьей
Три танкиста — три весёлых друга —
Экипаж машины боевой.

На траву легла роса густая,
Полегли туманы широки.
В эту ночь решили самураи
Перейти границу у реки.

Но разведка доложила точно —
И пошел, командою взметен,
По родной земле дальневосточной
Броневой ударный батальон.

Мчались танки, ветер поднимая,
Наступала грозная броня.
И летели наземь самураи
Под напором стали и огня.

И добили — песня в том порука —
Всех врагов в атаке огневой
Три танкиста — три веселых друга —
Экипаж машины боевой!

Курёзы

НА ВАГУ ЗОЛАТА

Многія газеты і часопісы ЗША і Вялікабрытаніі абышоў інтрыгуючы здымак, на якім сфатаграфаваны звычайныя вагі, а на іх з аднаго боку сядзіць падобны на саву сабачка, з другога — ураўнаважваючы гэту жывую істоту... ладны кавалак золата. Зразумела, здымак адразу ж прыцягвае ўсеагульную ўвагу чытачоў, і подпіс пад ім апавядае пра непазбаўленую цікаўнасці гісторыю.

Адно паважанае прадпрымальніцкае англійскае сямейства Лізі Грэй займаецца развядзеннем сабачак каштоўнай пароды дыннель і вельмі выгадна гандлюе імі. У прыватнасці, прадстаўніцы гэтай пароды, якая змешчана на памянёным фотаздымку, быў наканаваны не зусім звычайны сабачы лёс — яна, пераплыўшы акіян, трапіла аж на другі кантынент і стала ўласнасцю багатай амерыканкі за... 1.000 долараў. Каб даць маштабнае ўяўленне аб гэтай цане, тэкст пад здымкам даводзіць, што сабачка каштуе больш залатога злітка такой жа вагі.

Каб зрабіць з мухі слана, трэба параўнаць яе з мурашкаю.